

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Ekonomická fakulta
Katedra účetnictví a financí

Diplomová práce

Kreativní techniky v účetnictví a jejich dopad na věrný a poctivý obraz

Vypracovala: Bc. Denisa Křížová
Vedoucí práce: Ing. Zita Drábková, Ph.D., MBA
České Budějovice 2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Denisa KŘÍŽOVÁ**
Osobní číslo: **E17846**
Studijní program: **N6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Účetnictví a finanční řízení podniku**
Název tématu: **Kreativní techniky v účetnictví a jejich dopady na věrný a poctivý obraz**
Zadávatel katedra: **Katedra účetnictví a financí**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Prezentace nejčastěji využívaných kreativních technik v účetnictví. Prostřednictvím aplikace vybraných technik kreativního účetnictví vyhodnotit jejich vliv na účetní výkazy a věrný a poctivý obraz účetnictví.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Literární rešerše:
  - 2.1. Vymezení pojmů kreativního účetnictví.
  - 2.2. Techniky kreativního účetnictví.
3. Metodika.
4. Praktická část:
  - 4.1. Aplikace vybraných technik na data vybraného podniku.
  - 4.2. Zhodnocení vlivu vybraných technik kreativního účetnictví na věrný a poctivý obraz účetnictví.
5. Závěr.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: **50-60 stran**

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Drábková, Z. (2017). *Kreativní účetnictví a účetní podvody. Řízení rizika účetních chyb a podvodů.* Praha: Wolters Kluwer.

Jones, M., J. (2011). *Creative accounting, fraud and international accounting scandals.* Chichester: John Wiley & Sons.

Mantone, P., S. (2013). *Using analytics to detect possible fraud: tools and techniques.* Hoboken: Wiley & Sons.

Molín, J. (2011). *Protiprávní jednání z pohledu profesní odpovědnosti auditorů, daňových poradců a účetních (Vyd. 1.).* Praha: Wolters Kluwer Česká republika.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Zita Drábková, Ph.D., MBA.**

Katedra účetnictví a financí

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2018**

Termín odevzdání diplomové práce: **13. dubna 2019**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
Studentská 13 01
370 05 České Budějovice

doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 1. února 2018

Prohlašuji, že svou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to - v nezkrácené podobě/v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Ekonomickou fakultou - elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 29. dubna 2020

.....

Podpis studenta

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala vedoucí diplomové práce Ing. Zitě Drábkové, Ph.D., MBA za cenné rady, připomínky a věnovaný čas při zpracování této práce.

Obsah

1	Úvod	8
2	Vymezení pojmů	10
2.1	Obecný pohled na účetnictví	10
2.2	Věrný a poctivý obraz účetnictví	10
2.3	Definice a historie kreativního účetnictví	12
2.4	Pružnost účetního rámce	14
2.5	Důvody využití kreativního účetnictví a podvodů	15
2.5.1	Informační asymetrie mezi vlastníky a managementem.....	15
2.5.2	Motivace různých zájmových skupin	18
2.6	Výhody a nevýhody využití kreativního účetnictví	22
2.7	Od kreativního účetnictví k účetním podvodům	22
2.7.1	Členění podvodných jednání	23
2.7.2	Předpoklad vzniku podvodu	27
2.8	Rizikové faktory podvodného účetního výkaznictví.....	28
2.9	Hlediska zkreslení účetních výkazů	30
3	Praktiky a techniky kreativního účetnictví	32
3.1	Window dressing.....	32
3.2	Mimobilanční financování	33
3.3	Earnings management – řízení zisků.....	34
3.3.1	Income smoothing – techniky „vyhlazování“ účetnictví.....	34
3.3.2	Big bath.....	35
4	Metodika.....	36
5	Praktická část.....	40
5.1	Představení vybrané společnosti	40
5.2	Rizika daného odvětví.....	41
5.3	Vybrané finanční ukazatele společnosti XY	42
5.3.1	Vývoj výsledku hospodaření	42
5.3.2	Poměrové ukazatele	44
5.4	CFEBT model	46
5.5	Beneishovo M–skóre.....	48
5.6	Aplikace vybraných metod kreativního účetnictví	50
5.6.1	Vzájemné vazby XY v ESS, jednotky zvláštního určení.....	50
5.6.2	Vykazování pohledávek a závazků z obchodních vztahů.....	55

5.6.3	Mimobilanční financování dlouhodobého majetku	57
5.6.4	Zaměňování technického zhodnocení a opravy	59
5.6.5	Vykazování výsledku hospodaření ve sdružení společností.....	61
5.6.6	Vyhodnocení analýzy rizika manipulace výkazů a aplikace metod kreativního účetnictví	63
5.7	Tři stupně manipulace účetních výkazů	66
5.7.1	První stupeň kreativního účetnictví	66
5.7.2	Druhý stupeň kreativního účetnictví.....	69
5.7.3	Třetí stupeň kreativního účetnictví	72
6	Závěr.....	76
I.	Summary.....	77
	Keywords	77
II.	Seznam použitých zdrojů.....	78
III.	Seznam obrázků, tabulek a grafů.....	I
	Seznam obrázků	I
	Seznam tabulek	I
	Seznam grafů.....	I

1 Úvod

Účetnictví by mělo být vedeno podle platných norem a zásad stejně jako následné sestavení účetní závěrky včetně účetních výkazů by mělo souznít s platnými zásadami. Jednou z nejdůležitějších zásad je zásada věrného a poctivého obrazu účetnictví (z anglického překladu výrazu principle of true and fair view of accounting). Nebude-li tato zásada uplatňována, může to mít negativní dopad na rozhodování uživatelů účetní závěrky.

Finanční výkazy jsou zrcadlem každé společnosti, představují tak médium či způsob, prostřednictvím kterého se informuje široké spektrum zájmových skupin o stavu společnosti, finanční situaci, obchodní situaci, zadluženosti a na základě jimi zjištěných informací přijímají uživatelé účetních výkazů různá rozhodnutí.

Aby zainteresovaná osoba mohla přijmout správné rozhodnutí spojené s danou společností, musí finanční výkazy odpovídat skutečnosti. Nicméně v posledních několika letech je mezi podnikateli populární upravovat své výkazy tak, aby účetní jednotka byla atraktivnější, do všeobecného povědomí se tak postupně dostal pojem kreativní účetnictví.

Každá účetní jednotka stojí před rozhodnutími, která se týkají toho, co bude prezentovat ve své účetní závěrce. Bezpochyby jedním z důvodů, proč chtějí mít podnikatelé „lépe vypadající“ výkazy, je neustále se zvyšující konkurence na trhu. To, že firmy chtějí vylepšit svoji image, však nemusí nutně znamenat, že porušují účetní předpisy. Mohou jen využívat tzv. mezer v legislativě, možností volby, které jsou ponechány na účetní jednotce.

Techniky kreativního účetnictví (případně až podvodného účetnictví) se účetní jednotky snaží ve svém účetnictví skrýt. K odhalení těchto technik v současné době existuje mnoho metod, vybrané metody budou použity k otestování finančních výkazů i v této práci. Techniky kreativního účetnictví jsou využívány nejen v rámci účetnictví jedné společnosti, ale i v rámci účetnictví ekonomicky spjatých skupin. Přičemž odhalování těchto technik v ekonomicky spjatých skupinách může být pro uživatele účetních výkazů mnohem náročnější.

Diplomová práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se věnuje vymezení pojmů týkajících se účetnictví a jeho věrného a poctivého obrazu dle zákona o účetnictví. Práce se zabývá důvody a okolnostmi, které vedou společnosti k využívání technik kreativního účetnictví a jejich výhody a nevýhody. První část je zakončena prezentací nejčastěji využívaných metod kreativního účetnictví. V praktické části bude představena vybraná účetní jednotka včetně analýzy jejího hospodaření za posledních pět let, dále budou spočítány vybrané modely, které mají pomoci odhalit možnou manipulaci účetních výkazů. V další kapitole praktické části bude několik případových studií, ve kterých budou aplikovány techniky kreativního účetnictví na finanční data společnosti za rok 2018, a bude vyhodnocen jejich vliv na výsledek hospodaření případně na vybrané ukazatele finanční analýzy. Poslední část práce je věnována manipulaci účetních výkazů dle stupňů závažnosti tohoto jednání včetně příkladů postihu účetní jednotky od finančního úřadu.

2 Vymezení pojmů

2.1 Obecný pohled na účetnictví

Účetnictví, potažmo i účetní výkazy, jsou základním a nejdůležitějším zdrojem informací pro rozhodování široké zájmové skupiny – uživatele působící uvnitř i vně účetní jednotky. Všichni zainteresovaní uživatelé mají stejný záměr – získat o podniku nezkreslené pravdivé informace. Účetní výkazy svým uživatelům poskytují informace o majetkové, finanční a důchodové situaci daného podniku a jejich úkolem je podávat věrný a poctivý obraz o daném podniku. (Drábková, 2017; Kovanicová, 2005)

„Tvůrci účetnictví pochopitelně sledují své specifické zájmy, které následují jejich priority business cílů a vyhodnocení významnosti a preference podnikatelských rizik. Je přirozené, že jednotlivé cíle, zájmy nebo rizika budou promítána v různých účetních souvislostech do účetních výkazů. Účetní výkazy budou určitým způsobem „deformované“ v závislosti na zájmu managementu nebo vlastníků společnosti.“ (Drábková, 2017)

Účetní jednotky mají ze zákona danou povinnost vést účetnictví v souladu s platnou legislativou. Jestliže podnik nařízení dané legislativou nedodrží, manipuluje s účetními výkazy, které poté nemusejí pravdivě zobrazovat jeho hospodářskou a finanční situaci, jedná se o podvodné účetnictví. (Kovanicová, 2005)

2.2 Věrný a poctivý obraz účetnictví

Povinnost účetních jednotek je vést účetnictví tak, aby z něj vycházející účetní závěrka podávala věrný a poctivý obraz jak o předmětu účetnictví, tak i o samotné finanční situaci dané účetní jednotky. A právě kreativní účetnictví bývá nástroj k porušení této zásady. (Sládková, 2009)

Problematika věrného a poctivého obrazu účetnictví vychází především ze zásady objektivit účetních informací. Definici věrného a poctivého obrazu účetnictví v České republice vymezuje zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 563/1991 Sb.“), dle jehož § 7 odst. 1 jsou „...účetní jednotky povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka byla sestavena na jeho základě srozumitelně a podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky

tak, aby na jejím základě mohla osoba, která tyto informace využívá, činit ekonomická rozhodnutí. “ (Zákon č. 563/1991 Sb.)

„Zobrazení je věrné, jestliže obsah položek účetní závěrky odpovídá skutečnému stavu, který je přitom zobrazen v souladu s účetními metodami, jejichž použití je účetní jednotce uloženo na základě tohoto zákona. Zobrazení je poctivé, když jsou při něm použity účetní metody způsobem, který vede k dosažení věrnosti. Tam, kde účetní jednotka může volit mezi více možnostmi dané účetní metody a zvolená možnost by zastírala skutečný stav, je účetní jednotka povinna zvolit jinou možnost, která skutečnému stavu odpovídá. Pokud dojde ve výjimečných případech k tomu, že použití účetních metod stanovených prováděcími právními předpisy bude neslučitelné s povinností podle odstavce 1, postupuje účetní jednotka odchylně tak, aby byl podán věrný a poctivý obraz.“ (§ 7 odst. 2 zákona č. 563/1991 Sb.)

„Použití účetních metod by v každém případě mělo vycházet z předpokladu nepřetržitého trvání podniku. Uspořádání, označování, obsahové vymezení a způsoby oceňování položek rozvahy a výkazu zisku a ztráty má účetní jednotka zakázáno měnit. Pouze v případě změny předmětu podnikání nebo pro zpřesnění věrného zobrazení či kvůli zlepšení kvality vypovídací schopnosti účetní závěrky. Tyto změny je nutné uvést v příloze účetní závěrky.“ (§ 7 odst. 4 zákona č. 563/1991 Sb.)

„Zobrazení je věrné, pokud odpovídá skutečnému stavu a zachycuje realitu. Výraz poctivost se váže k použití účetních metod. Pokud jsou účetní metody použity správně, pak říkáme, že zobrazení je nejen věrné, ale i poctivé.“ (Drábková, 2017)

Drábková (2017) dále uvádí, že na účetní závěrku je potřeba pohlížet jako na „model“, který by měl být „obrazem reality“ konkrétního podniku; dále uvádí, že „...dnešní pohled na oblast účetnictví není omezen pouze na stanovené účetní techny, postupy, pravidla pro zaznamenávání jednotlivých účetních operací stanovených finančněprávními normami příslušné země. Současně je ovlivněn i vývojem nespočetného množství různorodých faktorů. Pokud se povede zachytit jejich působení, může i analýza výsledků účetní závěrky být postavena do odlišnějšího kontextu a účetnictví nabude na respektu.“ Autorka upozorňuje, že cílem legislativních požadavků by mělo být stanovení firemní zodpovědnosti prostřednictvím finančních výkazů jako výsledku zabezpečené, auditované a monitorované komunikace.

2.3 Definice a historie kreativního účetnictví

Definice kreativního účetnictví není jednoznačně daná. Pod pojmem kreativita se většinou představí něco tvořivého, především v pozitivním slova smyslu. V současném chápání kreativního účetnictví je však pojem kreativita chápán spíše jako překračování etické normy chování. (Klusoň, 2009)

Kreativní účetnictví bylo praktikováno od samého vzniku účetnictví jako takového. O kreativním nebo také tvořivém účetnictví se však začalo mluvit až v 80. letech 20. století, v 90. letech začala vznikat první literatura a do podvědomí veřejnosti se tento pojem dostal až s případem Enron v roce 2001. S postupem času začalo medializovaných případů, jako byl Enron, přibývat a v současné době se už setkáváme s tím, že kreativní účetnictví je hojně využíváno po celém světě a netýká se už pouze velkých společností. To vyvolalo zvýšený zájem široké veřejnosti včetně podnikatelů o tuto oblast, díky čemuž veřejnost začala vnímat etiku podnikání jako její důležitý aspekt. (Klusoň, 2009)

Kreativní účetnictví nelze přesně vymezit z důvodu existence příliš mnoha důvodů a následně také požadovaných výsledků. V teorii je pojem kreativní účetnictví vysvětlován jako proces, při kterém dochází ke zneužívání účetnictví s cílem lepší prezentace podniku ve finančních výkazech. Jedná se tedy o účelovou manipulaci s daty, ale stále v rámci zákonných norem.

Jednou z nejznámějších tezí o kreativním účetnictví je ta od Iana Griffiths (1986) – žurnalista věnující se publikování zpráv z podnikatelské sféry: *„Každý podnik v zemi švindluje svůj zisk. Každá sada publikovaných účtů je založena na knihách, které byly pečlivě uvařeny nebo kompletně opečeny. Čísla, kterými je otravována dvakrát za rok investující veřejnost, byla všechna změněna kvůli obraně před vinou. Je to největší podfuk od Trojského koně. Ovšem popravdě řečeno, je tento klam výborně vyvedený. Je naprosto legitimní. Je to kreativní účetnictví.“*

Krupová (2001) ve své knize uvádí tuto podle ní již všeobecně přijímanou definici, kreativní účetnictví podle ní můžeme považovat za *„Proces manipulace s účetními údaji s cílem transformovat účetní výkazy z podoby, jakou by měly mít, do podoby, jakou by si přáli jejich tvůrci, a procesy, při kterých jsou uskutečňovány přímo ekonomické transakce tak, aby bylo dosaženo příznivých výsledků v účetnictví.“*

Účetní Michael Jameson (1988) o kreativním účetnictví říká: „*Během účetního procesu se člověk zabývá mnoha aspekty posuzování a řešení konfliktů mezi navzájem si protichůdnými přístupy k prezentaci výsledků v rámci finančních případů a transakcí ... tato flexibilita poskytuje příležitosti k manipulaci, podvodům a klamně prezentaci. Tyto aktivity – praktikovány méně svědomitými členy účetní profese – vešly ve známost jako kreativní účetnictví.*“

Přestože jsou jednotlivé definice kreativního účetnictví odlišné, spojuje je společný fakt – zkreslení účetních údajů tak, aby to vyhovovalo dané společnosti a zájmům jejích zástupců. Zatímco motivem k využívání kreativního účetnictví v zemích s dobře rozvinutým burzovním trhem je nadhodnocení výsledků společností, v České republice se spíše využívá tzv. „daňová optimalizace“. (Krupová, 2001)

Podle Michaela Jonese (2011) se termín kreativní účetnictví vykládá různě i v závislosti na regionu. V oblasti Ameriky se kreativní účetnictví považuje taková úprava, která už je podvodem. Naopak v oblasti Evropy je kreativní účetnictví bráno jako úprava účetních výkazů zákonem přípustná. V rámci Ameriky je tedy tento pojem vykládán širěji.

Při posuzování, jestli se v daném případě jedná o kreativní účetnictví, je třeba rozlišovat, zda jde o záměrné nebo nezáměrné zkreslování informací. V případě, že se jedná o záměrné zkreslování informací, pak s jistotou hovoříme o kreativním účetnictví. V praxi se setkáváme s účetními výkazy, která mají nedostatečnou vypovídající hodnotu z jiných důvodů – například kvůli neúplnosti vstupních dat či nedbalosti účetního. (Krupová, 2001)

Existují dvě skupiny názorů na kreativní účetnictví. První je skupina autorů, která kreativní účetnictví považuje za běžnou praxi. Do druhé skupiny patří autoři, kteří kreativní účetnictví vnímají jako zcela nevhodnou činnost. Přes 80 % široké veřejnosti zastává názor, že je přijatelné upravovat zastaralá pravidla nebo pravidla, která se dají vyložit více způsoby. (Krupová, 2011)

Kreativní účetnictví na makroekonomické úrovni se v roce 2004 objevilo i u členských států Evropské unie. To se týkalo porušení pravidel Paktu stability a růstu, který stanovuje maximální limit schodku veřejných financí na úrovni 3 % HDP. Řecko manipulovalo své

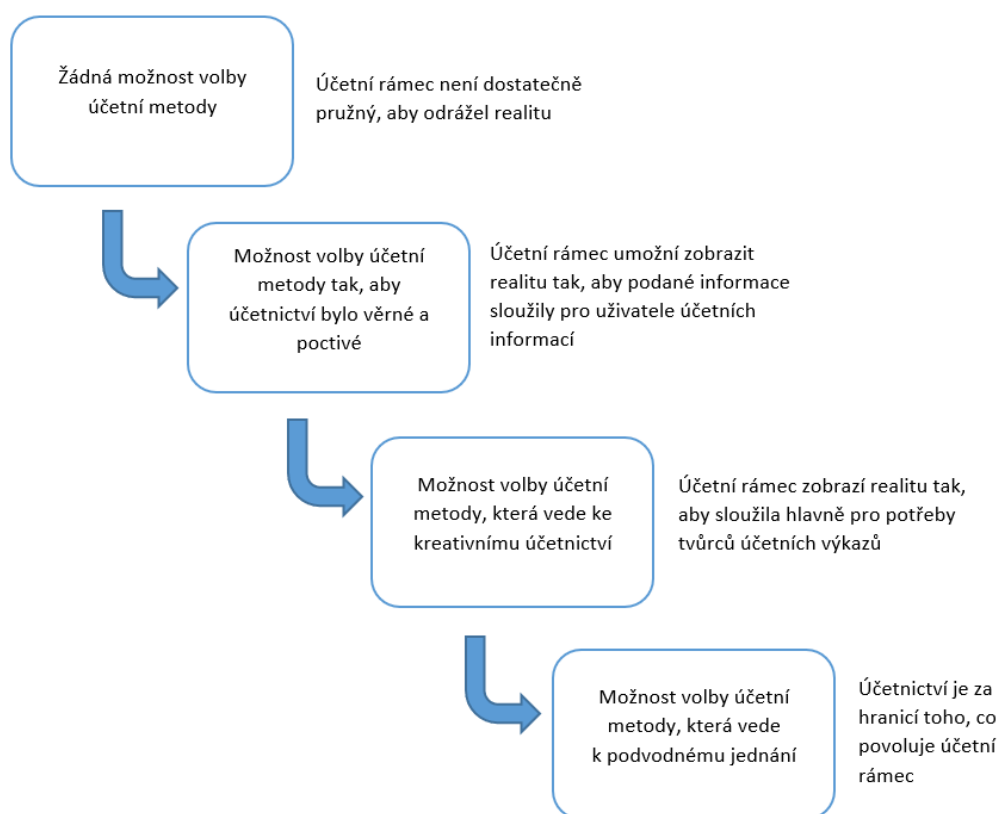
statistiky, když vykazovalo své schodky na úrovni 1,7 %, v reálu byl schodek mezi roky 2000 a 2004 na úrovni 4,6 % HDP. (Drábková, 2017)

2.4 Pružnost účetního rámce

Mohly by se nabízet otázky, proč nevytvořit jednotný účetní rámec, který by účetní jednotky vedl k jednoznačnému vykazování všech skutečností a neumožnil by tak vznik prostoru pro manipulaci účetních výkazů. (Jones, 2011)

Dle Jonese lze stupeň možnosti volby pružnosti účetního rámce a jeho vztahu ke kreativnímu, případně až podvodnému účetnictví zobrazit například jako na obrázku č. 1.

Obrázek 1: Možnosti volby pružnosti účetního rámce

Zdroj: vlastní zpracování dle Jones (2011)

Jestliže by bylo účetnictví dáno striktně bez možnosti volby, účetnictví by nebylo pružné. První varianta by vyřešila problém s využíváním kreativního či podvodného účetnictví, ale účetní výkazy by nezobrazovaly realitu takovou, jaká je. Jeden univerzální účetní rámec se všemi stejnými pravidly pro všechny společnosti není možné reálně použít, protože dané společnosti se od sebe velmi liší specifiky danými oborem, ve kterém

působí, a také svou velikostí. Stanovit jednotná pravidla pro oblast odhadů v účetnictví – odpisů, opravných položek, rezerv, dohadných položek, případně i časového rozlišení, pro různé společnosti tak, jak to stanovují daňové předpisy, by nemohlo vést k věrnému zobrazení skutečností. Odhady jsou v účetnictví povoleny právě proto, aby mohlo být v účetních výkazech dosaženo zobrazování reality.

Druhý stupeň reprezentuje účetní rámec, který je natolik pružný, aby bylo možné zobrazovat realitu v účetních výkazech věrně a poctivě a zároveň je povoleno používat odhady dle potřeb a konkrétní situace, plně v závislosti na využití tvůrců účetních výkazů. Ty budou sestaveny tak, aby odrážely skutečnost a byly vhodné pro externí uživatele a jejich rozhodování.

Třetí stupeň pružnosti účetního rámce umožňuje tvůrcům účetních výkazů zveřejňovat v účetních výkazech takové informace, které se s největší pravděpodobností zalíbí externím uživatelům nebo budou plnit předem stanovený cíl. V takovém případě tvůrci účetnictví využijí prostor ke kreativitě, který dané účetní standardy poskytují.

Posledním stupněm je pružnost účetního rámce, která umožňuje úpravu účetních výkazů a informací v nich obsažených takovým způsobem, který se velmi vzdaluje od skutečnosti. Úprava tohoto rozsahu je již za hranicí zákona i účetních předpisů, jedná se o podvodné účetnictví.

Pokaždé, kdy je v účetních předpisech možná určitá míra pružnosti, a tedy i volba účetní metody – zejména se dá vyzdvihnout oblast odhadů – bude existovat téměř vždy určité riziko jejího zneužití. Společnosti a osoby, které je chtějí využít ke svému prospěchu, chtějí upravit účetní výkazy tak, aby byly atraktivnější. Dá se tedy říct, že čím větší volnost lze v účetnictví uplatnit, tím je větší pravděpodobnost a možnost, že bude účetnictví upraveno. (Jones, 2011)

2.5 Důvody využití kreativního účetnictví a podvodů

2.5.1 Informační asymetrie mezi vlastníky a managementem

Informační asymetrie by se dala zcela jednoduše vysvětlit jako situace, kdy jsou dvě různé strany uživatelů, z nichž jedna je informovanější než druhá. Typickým příkladem je vztah prodáváče a zákazníka, je jasné, že prodáváč má vždy více informací než kupující. V účetnictví se informační asymetrie začala projevovat v 19. století, kdy se díky

průmyslovému pokroku dostalo do oběhu velké množství kapitálu. Podnikatelé začali kapitál sdružovat do akciových společností a volili zástupce, kteří měli danou společnost řídit. Řídící zástupci měli v požadované formě a míře podrobnosti okamžitý přístup ke všem informacím. Nacházeli se tedy logicky oproti akcionářům v informační výhodě. (Hořejší, 2010)

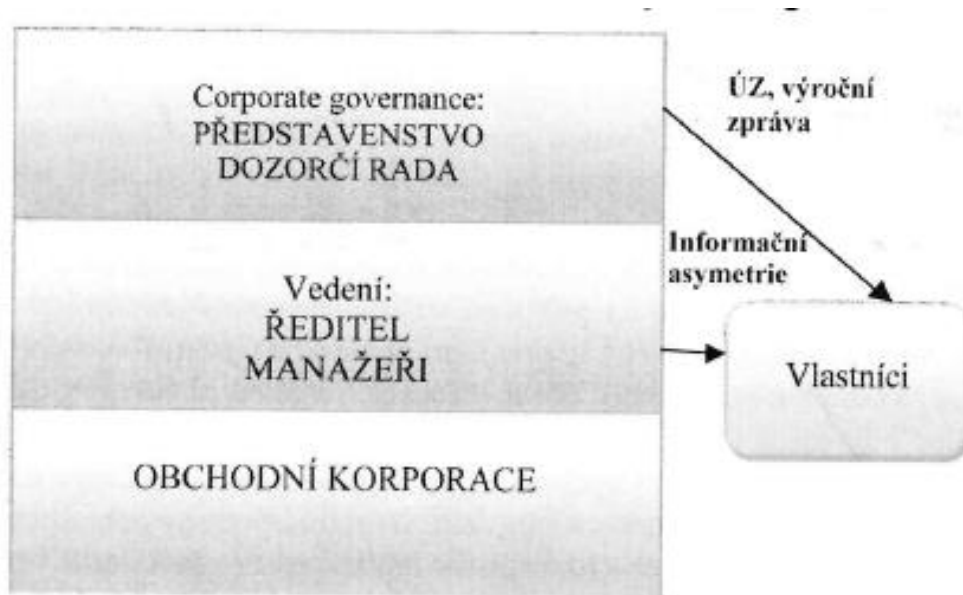
Postupem času začali mít akcionáři potřebu získávat informace o vloženém kapitálu a také jistotu, že informace, které jim manažeři předloží, jsou spolehlivé. Z tohoto důvodu si tedy začínali najímat kontrolory – auditory, kteří jim tyto informace ověřovali. Tento vývoj vedl ke vzniku profese auditorů. Odhalit praktiky kreativního účetnictví není vždy možné. I tento fakt je jeden z důvodů, proč je kreativní účetnictví mezi podnikateli používané v takové míře. (Hořejší, 2010)

V dnešní době je informační perspektiva klíčovým prvkem podporujícím studium fenoménu kreativního účetnictví. Konflikt je způsoben informační asymetrií, která existuje ve složitých podnikových strukturách mezi správou, která je informačně privilegovaná, oproti vzdálenějším vlastníkům společnosti. (Amat & Gowthorpe, 2004)

Manažeři mohou díky svému postavení spravovat zveřejňování finančních výkazů ve svůj prospěch. Informační perspektiva předpokládá, že zveřejňování finančních výkazů jako výstupu z účetnictví má informační obsah, který má hodnotu pro zúčastněné strany při poskytování určitých pozitivních nebo negativních signálů. Pro jednotlivé zúčastněné strany však může být obtížné nebo dokonce nemožné rozeznat skutečnost a účinek manipulace s účetnictvím z důvodu nedostatečných osobních dovedností, lhostejnosti nebo neochoty zapojit se do podrobnější analýzy, která by manipulaci mohla odhalit. (Amat & Gowthorpe, 2004)

Obrázek 2: Informační asymetrie mezi vlastníky a řízením společnosti

Zdroj: Drábková 2017

Jak již bylo řečeno výše, oddělení funkce správy společnosti včetně jejího majetku a funkce vlastnictví má za následek vznik informační asymetrie.

Na zvyšování a snižování informační asymetrie má vliv:

- Čas a periodicitu – management a ředitelé mají ve srovnání s corporate governance větší možnost určovat, s jakým zpožděním a jak často se budou výsledky a informace o hospodaření společnosti předkládat vlastníkům.
- Odbornost – vlastníci společnosti nemusejí mít schopnost řídit obchodní korporaci, proto delegují na odborníky, které pověří řízením a správou společnosti. Tímto krokem tedy dochází k oddělení funkce vlastnictví a řízení.
- Struktura informací a přístup k informacím – vlastníci mají oproti manažerům velmi omezenou možnost v přístupu k informacím. Navíc každá skupina na informace o společnosti pohlíží z jiného úhlu. Zatímco vlastníci se na výsledky dívají pohledem legislativního rámce nebo zvyklostí, manažeři mají mnohem sofistikovanější úhel pohledu. Mohou se rozhodnout, jak má daná informace vypadat, mohou se rozhodnout o jejím obsahu, formě nebo struktuře. Snaha o snížení informační asymetrie vedle dalších faktorů vyvolala potřebu vzniku profese externích auditorů. (Drábková, 2017)

2.5.2 Motivace různých zájmových skupin

Motivaci k použití technik kreativního účetnictví lze nalézt u různých skupin osob, které mají k jejich použití různé zájmy, podle toho se také liší jejich důvody. Samozřejmě se může stát, že v jednom okamžiku je přítomno více důvodů stejně jako více osob snažících se dosáhnout svého zájmu.

Z podnětů manažerů

U manažerů se v podstatě můžeme setkat se třemi různými problémy. Prvním problémem je, že se manažeři chtějí cítit užiteční, to znamená dosahovat co nejlepších výsledků kvůli tomu, aby neztratili své postavení. K tomu se vztahuje i fakt, že manažeři většiny firem jsou motivováni k dosažení maximálního zisku a na základě toho jsou pak také hodnoceni a odměňováni. Je tak v zájmu vedení společnosti upravovat finanční výkazy tak, aby došlo k vykazání co nejvyššího zisku a na základě toho i k rozdělení co největších odměn mezi vedení společnosti. Tento model je charakteristický pro západní země. V České republice je trochu jiná situace, velké množství společností má propojené vedení společnosti s vlastníky. Majitelům společnosti jde primárně o svůj vlastní prospěch a chtějí z podniku vytěžit co největší možnosti pro sebe, na druhou stranu hledí na daň z příjmů, tedy na daňovou optimalizaci.

Pokud je manažer přímo zainteresován na výši zisku, má možnost přímo usilovat o zvýšení zisku nebo se naopak bude snažit o takzvanou „big bath“. Společnost bude ještě prohlubovat ztrátu, aby se pak v dalších obdobích projevily příznivější hospodářské výsledky, kterých bylo dosaženo díky správným manažerským rozhodnutím.

Podle moderní teorie firmy existují i jiné varianty chování manažerů, nemusí jít přímo o maximalizaci zisku, ale o maximalizaci užitečnosti manažerů, která je dána vedlejšími benefity a příjmy manažerů. Může se jednat o počet podřízených, rozsah prostředků, které má manažer k dispozici a se kterými může nakládat. Jejich motivem je tedy také osobní částečně nefinanční zájem.

Druhým problémem je potřeba skrýt špatná rozhodnutí manažerů, to znamená, že pomocí kreativního účetnictví se management snaží zakrýt svá špatná rozhodnutí. Motivem pro použití kreativního účetnictví manažery může být i potřeba ukázat lepší výsledky

společnosti pro získání dotace a úvěru. Tento důvod přichází v úvahu také v období, kdy je na tom společnost špatně a hrozí jí úpadek. Kreativní účetnictví v tomto případě není využíváno za účelem zvýšení zisku, ale ze snahy zachránit společnost za každou cenu využitím kreativního účetnictví jako poslední možnosti, jak oddálit úpadek.

Třetí problém je spojen s vnitřními informacemi a jejich zveřejňováním. Vedení společnosti spolu s vlastníky použije kreativní účetnictví k tomu, aby skutečné informace o stavu společnosti byly zveřejněny až v určenou dobu, případně aby nebyly zveřejněny nikdy. (Amat & Gowthorpe, 2004; Krupová, 2001)

Snížení nejistoty a rizika

Nejistotě a rizikům je vystavena za svou existenci každá společnost či podnikatel. Rizika můžeme rozdělit do několik skupin, první skupinou jsou podnikatelská rizika – patří sem stávky zaměstnanců, poruchy strojů. Druhou skupinou jsou rizika tržní, to znamená problémy s odbytem, výkyvy v cenách výrobních zdrojů nebo změny devizových kurzů. Do rizika inovačního můžeme zařadit zejména problém se zaváděním nových výrobků na trh. A riziko finanční – problémy s platební neschopností, změny úrokových sazeb, změny v daňových zákonech. (Drábková, 2017)

Problematika oceňování

Podle některých autorů se jedná o nejzásadnější příčinu využívání kreativního účetnictví. Problematika oceňování souvisí především s faktem, že se podle českých účetních předpisů k ocenění většiny aktiv používá částka, která byla vynaložena na jejich získání. Při nákupu se jedná o pořizovací cenu, při pořízení svépomocí o vlastní náklady výroby a například darovaný majetek je oceněn cenou reprodukční. Závazky jsou oceněny částku, kterou bude společnost muset uhradit, aby je splatila. V každém případě historické ceny a následné odepisování podle Českých účetních předpisů může vést k podhodnocení aktiv. Mezinárodní účetní standardy tento problém řeší možností přecenění aktiv na reálnou hodnotu. Tuto možnost České účetní standardy také u některých aktiv povolují či dokonce nařizují. Tento model je správný, protože odráží, jak na tom majetek a zdroje jeho financování ve skutečnosti jsou. Přecenění na reálnou hodnotu s sebou však nese velký etický a odborný závazek. Při přecenění je určitě důležité mít aktuální informace

z trhu vybrané komodity, odvětvové a makroekonomické znalosti. Stejně tak je důležité zbavit se při přeceňování co nejvíce subjektivního hodnocení.

Navíc má oceňování v historických cenách v tržní ekonomice vážné nedostatky. Praktikování mimobilančního financování je vysvětlováno tím, že oceňování aktiv v historických hodnotách vede k podhodnocení těchto aktiv, a tak ani některé dluhy společnosti nebudou uvedeny v rozvaze. (Kovanicová, 2005; Amat & Gowthorpe, 2004; Drábková, 2017)

Tlak ze strany investorů

Situace na finančním trhu je velice nestálá a náchylná na změny, zároveň ovlivňuje zájem a rozhodování investorů. Této skutečnosti jsou si manažeři společností vědomi, a tak se snaží předejít poklesu či nezájmu investorů využitím kreativního účetnictví. (Krupová, 2001; Amat & Gowthorpe, 2004)

Daňové důvody

Dobrou motivací pro využívání technik kreativního účetnictví jsou daně, respektive zdaňování zisku. Vyšší riziko se vyskytuje hlavně tam, kde je zdanění příjmů právnických osob vysoké, neboť úspora plynoucí z použití kreativního účetnictví je pro danou společnost velice zajímavá.

Tento důvod se objevuje hlavně v zemích, kde je daňové účetnictví poměrně hodně spjato s finančním. Proces výpočtu základu daně tedy vychází z účetnictví a samotný výpočet základu daně a daně je složitý, což mohou způsobit například mnohé odpočty od základů daně. Vyšší motivace je také v zemích, kde daňové kontroly nejsou běžnou záležitostí, ale spíše mimořádnou. Typickým případem může být daňová optimalizace v České republice.

Účetní jednotka může v rámci daňových důvodů usilovat o zvýšení výsledku hospodaření, aby mohla využít nastřádanou ztrátu z minulých let, o kterou si dle zákona o dani z příjmu může snížit základ daně, přičemž daňový zákon zároveň časově omezuje využití daňových ztrát. Pokud si tedy společnost bude chtít uplatnit ztrátu z minulých let za každou cenu, bude se snažit navýšit základ daně v současném roce. Účetní jednotka tak může přesouvat zisky z budoucího období do období současného. Tento postup lze

aplikovat i v rámci skupiny společností, v případě, že jedna společnost generuje zisky a druhá je ve ztrátě. Prostřednictvím fiktivních obchodních případů se převedou výnosy z první společnosti na společnost druhou a fiktivní výnosy tak zůstanou nezdaněny vlivem ztráty ve druhé společnosti. (Krupová, 2001)

Výhoda při akvizici

Jedním z dalších důvodů použití technik kreativního účetnictví je snaha o získání výhody při akvizici či fúzi. Při akvizici – koupi jiné společnosti se cena akvírované společnosti odvíjí od jejích hospodářských výsledků. Dá se tedy říct, že čím lepší jsou výsledky dané společnosti, tím více peněz za ni musí být uhrazeno. Nadhodnocení hospodářských výsledků s úmyslem získat více peněžních prostředků z prodeje společnosti je tedy celkem jasný motiv. V případě převzetí by vylepšení účetních výkazů mohlo pomoci s obranou proti tomuto převzetí. (Remenaric, Kenfelja & Mijoč, 2018)

Překlenutí krize

Manažeři se ke kreativnímu účetnictví uchylují také v období krize, kdy očekávají zlepšení situace v brzké době. Kreativní účetnictví se tak stává nástrojem k překlenutí těžkých časů, k zamaskování problémů v době krize před obchodními partnery, věřiteli, zaměstnanci či konkurenty. Naopak následně v úspěšných letech může společnost využít kreativní účetnictví k tvorbě rezerv. Používání kreativního účetnictví v době krize je nebezpečné kvůli zastírání špatného stavu, podnik se i přes krizi jeví jako dlouhodobě dobře prosperující. To může zmást potencionální investory, banky či jiné uživatele účetní závěrky. Případný bankrot společnosti by pak byl velkým překvapením pro všechny zainteresované skupiny, neboť účetní výkazy nenesly žádnou stopu blížícího se krachu. (Remenaric, Kenfelja & Mijoč, 2018; Butt & Shah, 2011)

Vliv podnikatelského prostředí

Neposledním důvodem, proč se společnost uchýlí k použití technik kreativního účetnictví, je samo podnikatelské prostředí daného odvětví, země i světa. (Remenaric, Kenfelja, & Mijoč, 2018)

2.6 Výhody a nevýhody využití kreativního účetnictví

Krupová (2001) ve své publikaci uvádí následující výhody využití kreativního účetnictví:

- zvýšení vykazovaného zisku nebo snížení vykazované ztráty,
- manipulace s ukazateli používanými ve finanční analýze,
- zatajení finančního rizika,
- obcházení rizika spojeného s půjčkami,
- pomoc podniku vyhnout se kontrole akcionářů,
- upevnění postavení vedení společnosti,
- posílení přístupu podniku k finančním prostředkům, které by jinými cestami nezískal.

Oproti tomu existuje samozřejmě také řada nevýhod – v první řadě je zmiňována zejména nedůvěra. Nedůvěra nejenom ze strany věřitelů, investorů, ale také nedůvěra obchodních partnerů nebo zaměstnanců. Společnost, o které vyjde najevo, že využívá praktiky kreativního účetnictví, může přijít i o důvěru široké veřejnosti, což může být pro společnost, která je obchodovaná na burze, obrovský problém. (Krupová, 2001)

2.7 Od kreativního účetnictví k účetním podvodům

V literatuře existuje mnoho definic pojmů „podvod“ nebo „podvodné jednání“. Obecná definice dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, vymezena v § 209: *„Podvod spáchá osoba, jež sebe nebo jiné obohacuje takovým způsobem, že uvede jiný subjekt v omyl či využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a tím způsobí škodu na cizím majetku, a to ne nepatrnou. Tato osoba pak bude potrestána odnětím svobody až dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.“* (Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)

Králíček a Molín (2014) ve své knize uvádějí – *podvodná jednání lze charakterizovat tak, že se jedná o úmyslný čin, kterým pachatel uvádí jiného v omyl, a to zpravidla za tím účelem se neoprávněně obohatit.* Objevují se zde typické definiční znaky podvodného jednání:

- osoba, která podvod páchá, jedná úmyslně – je si vědoma svého jednání a zároveň ho chce,
- pachatel podvodného jednání uvádí někoho jiného v omyl – předkládá nepravdivé údaje,
- pachatel koná s úmyslem obohatit buď sebe nebo jinou osobu – chce způsobit škodu.

Pachatel však nemusí jednat přímo aktivně, za podvodné jednání se dá označit i situace, která je spojena s úmyslnou nečinností. Jedná se například o situaci, kdy společnost nepodaří daňové přiznání, ačkoliv tuto povinnost má, pak tím uvádí v omyl finanční úřad ohledně výše své daňové povinnosti. Jiným příkladem může být zaměstnanec, který před svým nadřízeným zatají schodek, který vznikl jeho zpronevěrou ve svěřené pokladně.

Podvodná jednání jsou velmi často činem, jenž není v souladu s právním řádem, tzn. jedná se o protiprávní čin. Od závažnosti protiprávního činu se pak odvíjí postih. Postih protiprávního jednání může být realizován prostřednictvím soukromoprávních norem, správního práva nebo za pomoci norem trestního práva. (Kralíček & Molín, 2014)

2.7.1 Členění podvodných jednání

Podvodná jednání se dají členit dle nejrůznějších kritérií. Základním členěním podvodných jednání je členění z hlediska postavení vůči účetní jednotce.

Jako vnější podvodné jednání považujeme situaci, kdy se subjekt (zvolená účetní jednotka) dopouští podvodného jednání vůči třetí osobě nebo naopak jiná osoba se dopouští podvodného jednání proti zvolené účetní jednotce. Mezi vnější podvodná jednání patří například:

- prezentování nepravdivých či zkreslených účetních informací – účetní podvody,
- daňové podvody, to jsou podvodná jednání ve vztahu ke státu týkající se výběru daní a také ostatních obdobných plateb (pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na veřejné zdravotní pojištění),
- podvodná jednání týkající se finančních prostředků z veřejných zdrojů nebo od finančních institucí (např. zdroje EU),

- pojistné a úvěrové podvody,
- podvodná jednání ve vztahu ke spotřebitelům, jiným zákazníkům, dodavatelům a dalším obchodním partnerům,
- podvodná jednání týkající se cenných papírů a obchodování s nimi atd.

Vnitřní podvodné jednání je pácháno zaměstnanci, členy statutárního či jiného orgánu na úkor zvolené společnosti. Jedná se tedy o využití postavení dané osoby za účelem získání osobního obohacení prostřednictvím úmyslného zneužití nebo zpronevěry zdrojů a aktiv účetní jednotky. Tyto osoby mají často dokonalou znalost vnitřních kontrolních systémů a podnikových procesů a zároveň vysokou důvěru, pravomoc a odpovědnost. Čím vyšší je míra pravomoci, odpovědnosti a postavení zaměstnance (zaměstnancem rozumíme i členy statutárních či dozorčích orgánů), tím horší pak bývají škody způsobené jeho protiprávním jednáním. (Kralíček & Molín, 2014)

Vnitřní podvodná jednání lze rozčlenit do 3 základních skupin:

1. Neoprávněné nakládání s aktivy podniku – sem lze zařadit dvě základní formy, a to neoprávněné nakládání s finančními prostředky a neoprávněné nakládání s ostatními aktivy (zejména zásoby a dlouhodobý majetek). Jedná se o nejčastější druh podvodného jednání. Dle průzkumu „Počítačová kriminalita pod lupou. Celosvětový průzkum hospodářské kriminality – Česká republika“ v roce 2011 činil podíl neoprávněného nakládání s aktivy podniku na celkovém počtu podvodných jednání v České republice 75 %, ve střední a východní Evropě 69 % a celosvětově 72 %.

Finanční prostředky – jde-li o neoprávněné nakládání s finančními prostředky, lze tuto širokou skupinu rozčlenit dle okamžiku, kdy k podvodnému jednání dochází:

- Před vykázáním v účetnictví, dochází tedy k zatajování příjmů – zatajování příjmů neboli skimming se těžko dokazuje, jelikož nejsou obvykle zanechány žádné přímé stopy vzhledem k tomu, že k odcizení peněžních prostředků dochází ještě před jejich zaúčtováním – mimoúčetní zpronevěra.

- i. zatajování tržeb,
  - ii. zatajování úhrad pohledávek – překrývání pohledávek, zamezení upomínání pohledávek, podvodný odpis pohledávky, zničení nebo pozměnění účetních záznamů.
- Až po vykázání peněžních prostředků v účetnictví, pak se jedná o formu krádeže nebo uskutečňování neoprávněných výdajů.
  - i. krádež v průběhu prodejních transakcí,
  - ii. krádež peněžních prostředků určených k vložení na bankovní účet společnosti,
  - iii. jiné formy krádeže hotovosti z pokladny – například využití rozdílného účetního a skutečného stavu.

Ostatní aktiva – podvodné jednání nemusí být vedeno jenom proti peněžním prostředkům, ale i proti ostatním hmotným, popřípadě i nehmotným aktivům dané společnosti. Jedná se zejména o zásoby, materiál, výrobky, zboží či stálá aktiva. Jedná se o zneužití či prostou krádež výše vyjmenovaných aktiv.

2. Zkreslování výkazů – rozlišuje se zkreslování účetních výkazů a neúčetních informací, cílem pachatele je vždy oklamat uživatele těchto výkazů. Do zkreslování výkazů patří zkreslování účetních výkazů, ale i neúčetních informací uváděných v příloze.

Zkreslování účetních výkazů má několik forem, mezi nejčastější patří:

- Vykazování fiktivních výnosů – dochází k zaúčtování tržeb za prodané zboží či služby, které nebyly ve skutečnosti realizovány, jedná se o fakturaci k fiktivním obchodním partnerům, ale i ke stálým odběratelům. K zamaskování toho jednání se pak využívají techniky zpětných operací jako je vrácení zboží nebo poskytnutí slev, a to zejména až v následujícím období.
- Vykazování nákladů a výnosů v nesprávném období – společnosti porušují takzvaný matching principle neboli přiřazování nákladů výnosům, předčasně vykazují výnosy nebo odsouvají účtování nákladů do dalšího období a naopak. Dalším způsobem je umělé zvyšování poptávky poskytnutím nadměrných slev, čímž krátkodobě dochází ke zvýšení tržeb.

- Nesprávné oceňování aktiv – zařazení majetku v nesprávné výši při jeho pořízení. Nesnižování ocenění drženého aktiva v případech, kdy je to vyžadováno – neúčtování o opravných položkách.
- Zatajení dluhů nebo nákladů – úmyslné nezaúčtování dluhů nebo nákladů je často odhaleno. Relativně složitější bývá odhalení úmyslného nezaúčtování rezerv, které mohou souviset například se záručními opravami, budoucími dluhy, apod.
- Nesprávné zveřejňování informací v příloze k účetní závěrce – účetní jednotka neposkytuje uživateli účetní závěrky úplné či významné informace týkající se finanční pozice a výkonnosti podniku.

Kromě zkreslování účetních informací se mohou vyskytovat i situace, kdy dochází ke zkreslování neúčetních informací. Může se například jednat o neoprávněnou úpravu dokladů/informací týkajících se zaměstnanců a jejich činnosti (informace týkající se služebních cest).

3. Korupční jednání – do korupčního jednání lze zařadit úplatkářství, přijímání nelegálních odměn, ekonomické vydírání a zneužití střetu zájmů.

Obrázek 3: Členění vnitřních podvodných jednání

Zdroj: Králíček a Molín (2014)

Je možné dojít k závěru, že podvodné jednání ve formě zkreslování výkazů může být zařazeno do vnějších podvodných jednání, a to za situace, kdy podnik prostřednictvím nepravdivých informací ve výkazech uvádí v omyl třetí osobu nebo jako vnitřní podvod, pokud zaměstnanec záměrně zkresluje vykazované údaje s cílem osobního prospěchu. (Králíček a Molín, 2014; Drábková, 2017)

2.7.2 Předpoklad vzniku podvodu

Se spácháním podvodného jednání zpravidla souvisí tři základní faktory, resp. podmínky vycházejících z fraud triangle – trojúhelníku podvodu.

Obrázek 4: Trojúhelník podvodu

Zdroj: Králíček a Molín (2014)

Příležitosti

Příležitost spáchat podvod může být způsobena určitým nedostatkem či skulinou v legislativě doprovázená zjištěním této mezery. Jiným příkladem příležitosti pro spáchání podvodu je neefektivní nastavení vnitřních kontrol či jiné nedokonalosti systému. Eliminovat toto riziko lze posílením vnitřních kontrol. (Králíček & Molín, 2014; Drábková, 2011)

Drábková (2017) ve své knize uvádí, že příležitosti ke zpronevěře majetku se zvětšují v těchto situacích:

- velké částky peněžních prostředků v hotovosti,
- položky zásob malé svou velikostí, ale mající vysokou hodnotu nebo o které je velký zájem,

- snadno směnitelný majetek, např. dluhopisy na doručitele, diamanty nebo počítačové čipy,
- dlouhodobý majetek malý svou velikostí, obchodovatelný nebo postrádající jasné označení vlastnictví.

Motiv

Motiv pro spáchání podvodu může vzniknout potřebou navýšit finanční prostředky. Motivem jsou i negativní vztahy mezi zaměstnancem, který má přístup k peněžním prostředkům nebo jinému hodnotnému majetku, a společností/managementem v důsledku propouštění zaměstnanců, plánování změn v systému odměňování nebo například povýšení jiného zaměstnance. (Drábková, 2017; Králíček & Molín, 2014)

Odůvodnění

Pachatel si racionalizuje, tedy zdůvodňuje své jednání tím, že má nárok na vyšší odměnu, není dostatečně ohodnocen. (Drábková, 2017; Králíček & Molín, 2014)

2.8 Rizikové faktory podvodného účetního výkaznictví

Pobídky/nátlak

Jednou ze základních pobídek pro využívání podvodného účetního výkaznictví je ohrožení finanční stability nebo ziskovosti, což je dáno podmínkami v daném odvětví nebo přímo provozními podmínkami v účetní jednotce. V případě zhoršení podmínek v odvětví se jedná o silnou konkurenci nebo nasycení trhu, které je doprovázeno klesajícími maržemi. V odvětví, které je citlivé na rychlé změny, dochází k rychlému zastarávání technologií a zásob. Zároveň se nesmí zapomínat na vývoj celé ekonomiky, nové účetní, zákonné nebo regulační požadavky. Z těchto důvodů může společnost skončit s provozní ztrátou, z čehož vyplývá riziko konkurzu nebo převzetí společnosti konkurenční firmou.

Na vedení společnosti může být vyvíjen nepřiměřený tlak kvůli plnění požadavků nebo očekávání třetích stran. Management následuje výhledy a očekávání investičních analytiků, investorů, věřitelů či jiných externích subjektů, případně i přehnaná očekávání od vedení společnosti – vydávání nereálných zpráv o budoucím vývoji společnosti nebo

nereálné informace uvedené ve výroční zprávě. Tlak může být na management společnosti vyvíjen i kvůli získání kapitálového nebo dluhového financování.

Velmi zásadním důvodem může být také osobní finanční situace členů managementu či majitelů společnosti, obzvláště pokud tyto osoby vlastní ve společnosti významný finanční podíl. Zároveň tyto osoby mohou mít i osobní záruky za závazky společnosti. V případě, že je odměna managementu závislá na výsledcích podniku, ať už cílené na oblast tržeb nebo ziskovosti, tak by mohlo být i v zájmu manažerů využívat kreativní účetnictví. (Drábková, 2017; Králíček & Molín; 2014)

Příležitosti

Příležitosti k podvodnému účetnímu výkaznictví jsou dány také povahou daného odvětví nebo provozní činností účetní jednotky. U skupin firem jsou například velkou příležitostí významné transakce mezi propojenými osobami, které nejsou obvyklé, obzvláště pokud tyto společnosti nepodléhají auditu. Dominantní postavení společnosti na trhu, které jí umožňují diktovat si mnohdy nepřiměřené nebo neobvyklé ceny ve vztahu k dodavatelům a zákazníkům. Využívání takzvaných daňových rájů je další příležitostí k podvodům. Příležitost k podvodným účetním praktikám je také uskutečňování složitých a nestandardních účetních transakcí na konci roku. Nevhodná je i složitá nebo nestabilní organizační struktura, kde je obtížné určovat osoby, které mají rozhodující podíl, stejně jako velká fluktuace top managementu, právních poradců, osob pověřených řízením nebo nestandardní manažerská hierarchie.

Nefunkční vnitřní kontrolní systém – management dostatečně nesleduje průběžné účetní výkaznictví, neúčinné účetní a informační systémy, které by měly managementu s vnitřní kontrolou pomáhat. Vysoká fluktuace pracovníků účetního oddělení, interního auditu případně dalších vysoce kvalifikovaných zaměstnanců. (Drábková, 2017; Králíček & Molín; 2014)

Postoj/ospravedlnění

Účetní jednotka nerespektuje, nevěnuje pozornost existenci etických norem a nedohlíží na jejich dodržování případně ani neinformuje své zaměstnance o nesprávných hodnotách

a etických normách. Do procesu určování účetních pravidel a postupů zasahují manažeři, kteří nemají zkušenosti s finančním řízením podniku.

Management ospravedlňuje špatné účtování tím, že daná transakce není v rámci celého účetnictví významná.

Vlastníci společnosti nerozlišují mezi soukromými a podnikovými transakcemi/majetkem, ospravedlňují si použití firemních prostředků pro osobní účely tím, že jsou v podstatě i vlastníci dané společnosti.

Management společnosti se zavázal k nereálným prognózám, které pro společnost znamenají nereálné výsledky v dalším období. (Drábková, 2017)

2.9 Hlediska zkreslení účetních výkazů

Kromě zkreslení účetních výkazů a manipulace s nimi se jedná i o zkreslování nefinančních informací, jedná se například o přílohu k účetní závěrce, dokumenty předkládané bance nebo jiným institucím.

V praxi může hranice mezi účetním podvodem a účetní chybou představovat tenkou hranici úmyslného jednání. Zkreslení účetních výkazů a nefinančních informací je uvažováno z pohledu významnosti informace, která uvedla nebo by mohla uvést jejich uživatele v omyl:

1. Neuvedení významné informace:

- neuvedení významné částky výnosů či nákladů ve výkazu zisku a ztráty,
- zatajení úvěrů, půjček, zástav či jiných závazků,
- neuvedení zásadních informací v příloze účetní závěrky – například soudní spory.

2. Uvedení lživé informace:

- neoprávněné vykazování nákladů nebo aktiv – například pronajatého majetku v rozvaze,
- vykazování aktiv, výnosů ve významně vyšší hodnotě,
- uvedení nepravdivého tvrzení v příloze účetní závěrky.

3. Uvedení zkreslené informace:

- technické zhodnocení dlouhodobého majetku je ve výkazech uvedeno jako oprava a naopak (Drábková, 2017).

3 Praktiky a techniky kreativního účetnictví

Kreativní účetnictví v sobě zahrnuje různé metody a praktiky, které vedou k pozměňování či dokonce falšování účetních údajů. Mezi více či méně zřetelné techniky účelové manipulace s údaji patří window dressing. K odhalení některých praktik je vyžadovaná vysoká kvalifikace a jejich odhalení může činit problémy i zkušeným auditorům, jedná se například o mimobilančního (též mimorozvahové) financování.

3.1 Window dressing

Jednou z forem kreativního účetnictví je window dressing, což představuje manipulaci s účetními daty. Stejně jako pro kreativní účetnictví neexistuje pro tento pojem jednoznačná definice. Institut certifikovaných účetních Anglie a Walesu (= ICAEW) v roce 1986 definoval window dressing jako „*Takové vedení transakcí, při nichž finanční výkazy podávají zavádějící nebo nereprezentativní obraz o finanční situaci podniku*“. Jinou definici uvádí slovník Finančního výkaznictví Coopers Lybrand „*Window dressing je takové vedení transakcí, jehož cílem je vytvoření příznivějšího obrazu o finanční pozici ve výkazech účetnictví, než jaká je ve skutečnosti.*“ (Krupová, 2001; Drábková, 2017)

Prof. Kovanicová (2005) řadí mezi hlavní techniky:

- záměrně chybné zařazení krátkodobých aktiv a závazků mezi dlouhodobé položky a naopak,
- vykazování majetku, který nevyhovuje definici aktiv (nepřinese podniku žádný prospěch) a naopak nevykázání aktiv, které vyhovují jejich definici,
- záměna technického zhodnocení dlouhodobého majetku za opravu a naopak,
- prodej aktiv a jejich zpětný nákup, někdy dokonce bez jejich fyzického pohybu,
- úmyslně zkreslené ocenění majetku již při jeho pořízení, případně i následně při jeho vykazování,
- zneužívání možnosti přeceňovat aktiva k praktikám, které překračují rámec účetních pravidel,
- úmyslně špatné odhady doby používání dlouhodobých aktiv, výše rezerv, čisté realizovatelné hodnoty, některých akruálních položek,

- vykazování výnosů, které nevyhovují jejich definici (např. byly vykázány tržby, aniž došlo ke skutečné realizaci a aniž byl naplněn požadavek zaslouženosti) a naopak nevykázání některých prokazatelně dosažených výnosů,
- cílené nedodržování zásady opatrnosti (např. podnik nesnižuje hodnotu aktiv ani nevytváří rezervy v případech, kdy mu to standardy ukládají), nebo naopak nadměrná aplikace této zásady (např. příliš vysoká tvorba rezerv),
- záměrně prováděné změny v přijatých účetních pravidlech,
- úmyslně prováděné chyby v účetnictví a v účetních výkazech,
- uskutečňované půjčky a výpůjčky přes konec účetního období,
- falešné faktury v řádech milionů peněžních jednotek,
- porušování metodických prvků účetnictví,
- fiktivní dodávky zboží,
- cíleně špatná alokace nákladů, ať už se týká přiřazování nákladů prováděným výkonům či přiřazování nákladů období,
- nedodržování požadavku časového rozlišení apod.

Techniky window dressing mohou být v rámci národní účetní legislativy legální a současně existují techniky, které jsou mimo rámec účetní legislativy. (Kovanicová, 2005)

3.2 Mimobilanční financování

Mimobilanční financování představuje takové techniky, jejichž důsledkem jsou některá aktiva a závazky, která by normálně byla v rozvaze dané společnosti vykazována v rozvahách jiných subjektů. Pomocí těchto technik se společnost snaží dosahovat nižší míry zadluženosti a podílu dluhů k vlastnímu kapitálu. Při dodržení zákonných požadavků včetně účetních zásad se nemusí takovéto financování objevit v rozvaze, jedná se například o:

- účetní zachycení prodeje pohledávek nebo faktoringu v závislosti na riziku, vyplývajícím z nesplacení pohledávek (nevykazování závazků, vyplývajících z nesplacení pohledávky),
- zaměňování kapitálového (finančního) leasingu za operativní,

- půjčky (obvykle směnitelné půjčky s pevným úrokem) klasifikované jako vlastní kapitál,
- zaručené půjčky považované za tržby (smlouvy o prodeji a zpětném odkupu),
- nekonsolidace „quasi“ dceřiných společností (tj. použití jednotek zvláštního určení), aby zlepšily finance podniku. (Drábková, 2017)

3.3 Earnings management – řízení zisků

Řízení zisků spočívá v tom, že management dané společnosti pracuje na principu nejnvýhodnější metody. V rámci svého rozhodování se bude zaměřovat na metodu vykázání dané položky tak, aby byla v rámci finančního účetnictví a struktury transakcí co nejnvýhodněji zaznamenána. Prostřednictvím této praktiky mohou manažeři cíleně zasahovat do procesu stanovení zisku. Management k tomuto kroku přistupuje z důvodu klamání akcionářů ohledně základní ekonomické výkonnosti společnosti nebo se snaží ovlivnit výsledky vyplývající ze smluv, které závisí na vykazovaných účetních údajů. Zisky ale nejsou nutně spolehlivým měřítkem výkonnosti podniku, jelikož podniky svůj zisk mohou upravit tak, aby jeho výše vyhovovala jejich vlastním potřebám. Mezi hlavní způsoby řízení zisku lze zařadit dvě metody – income smoothing a big bath. (Drábková, 2017; Kovanicová, 2005)

3.3.1 Income smoothing – techniky „vyhlazování“ účetnictví

Technika vyhlazování představuje způsoby řízení zisku, kterými lze odstranit výkyvy zisků mezi jednotlivými účetními obdobími. Hlavní snahou je minimalizovat tyto výkyvy mezi vrcholy a propady zisků v průběhu časové řady. To má za následek snižování zisků a zadržování zisků během dobrých let a jejich využívání v letech špatných. (Drábková, 2017; Amat & Gowthorpe, 2004)

Graf 1: Income smoothing

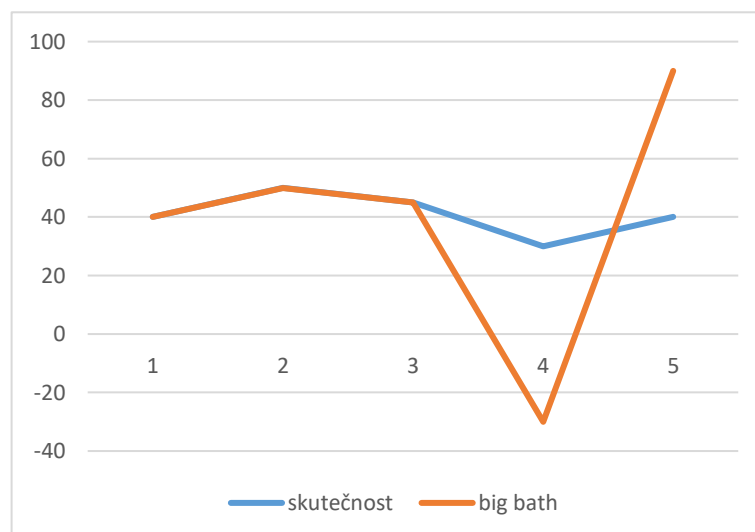

Zdroj: vlastní zpracování

3.3.2 Big bath

Techniky prohloubení ztráty jsou velmi často spojovány se změnou managementu nebo obdobím zahájení risk managementu. Noví manažeři se často snaží co nejvíce prohloubit ztrátu, aby mohli v následujících letech vykázat co největší zisk, čímž poukazují na špatné hospodaření starého managementu. (Drábková, 2017)

Graf 2: Big bath

Zdroj: vlastní zpracování

4 Metodika

Cílem práce je prezentace nejčastěji využívaných kreativních technik v účetnictví. Prostřednictvím aplikace vybraných technik kreativního účetnictví vyhodnotit jejich vliv na účetní výkazy a věrný a poctivý obraz.

Teoretická část je výstupem použité odborné literatury a platných právních předpisů. Jsou vymezeny pojmy týkající se kreativního účetnictví a věrného a poctivého obrazu účetnictví. Dále jsou zkoumány důvody a okolnosti, proč se účetní jednotky uchylují k těmto technikám a následně také vyplývající výhody a nevýhody z využití kreativního účetnictví. Teoretická část je zakončena prezentací nejčastěji využívaných metod kreativního účetnictví.

Praktická část se věnuje analýze vybrané společnosti, jejím ekonomickým výsledkům za posledních pět let včetně rizik, která se v daném odvětví nachází. Pomocí CFEBT modelu a Beneish modelu M-skóre bude vyhodnoceno riziko zmanipulování finančních výkazů a určení rizikových položek z finančních výkazů dané společnosti. Další část práce se věnuje aplikaci vybraných technik kreativního účetnictví na finanční data vybrané účetní jednotky a vyhodnocení jejich vlivu na výsledek hospodaření a na hodnotu poměrových ukazatelů finanční analýzy. Práce je zakončena přehledem o třech stupních manipulace účetních výkazů včetně výčtu některých možných sankcí od Finančního úřadu u konkrétních prohřešků. Informace použité k analýze a výpočtům jsou získány z údajů předkládaných bance a interních údajů banky.

Použité vzorce pro výpočty:

CFEBT

$$CFEBT (\%) = \frac{\sum_{t=1}^n \Delta CF_t - \sum_{t=1}^n EBT_t}{\sum_{t=1}^n EBT_t} * 100 \quad (1)$$

kde:

ΔCF_t = přírůstek/úbytek cash flow v čase t

EBT_t = zisk před zdaněním v čase t

CFEBT skóre je vyjádřeno v %. Výsledek se porovnává se stanovenou materialitou, pokud $CFEBT \geq \text{materialita}$, je detekováno zvýšené riziko narušení věrného a poctivého obrazu účetních výkazů v čase.

Beneishovo M-skóre

Výpočet M-skóre je výsledkem osmi vážených ukazatelů a jedné konstanty. Jednotlivé ukazatele v Beneishově modelu mají následující význam a výpočty:

- DSRI – Days' sales in receivable index: index poměru pohledávek k výnosům v období t a $t-1$,

$$DSRI = \frac{\text{pohledávky}_t}{\text{tržby}_t} / \frac{\text{pohledávky}_{t-1}}{\text{tržby}_{t-1}} \quad (2)$$

- GMI – Gross margin index: index hrubé marže vypočtený jako poměr prodejní marže v období t a $t-1$,

$$GMI = \frac{\text{tržby}_{t-1} - NP_{t-1}}{\text{tržby}_{t-1}} / \frac{\text{tržby}_t - NP_t}{\text{tržby}_t} \quad (3)$$

- AQI – Asset quality index: index kvality stálých aktiv k celkovým aktivům v období t a $t-1$,

$$AQI = 1 - \frac{OA_t + DM_t}{\text{aktiva}_t} / 1 - \frac{OA_{t-1} + DM_{t-1}}{\text{aktiva}_{t-1}} \quad (4)$$

- SGI – Sales growth index: index růstu prodeje,

$$SGI = \text{tržby}_t / \text{tržby}_{t-1} \quad (5)$$

- DEPI – Depreciation index: index odpisů,

$$DEPI = \frac{\text{odpisy}_{t-1}}{\text{odpisy}_{t-1} + DHM_{t-1}} / \frac{\text{odpisy}_t}{\text{odpisy}_t + DHM_t} \quad (6)$$

- SGAI – Sales and general and administrative expenses index: index nákladů prodeje, režie a správních nákladů,

$$SGAI = \frac{NPSA_t}{tržby_t} / \frac{NPSA_{t-1}}{tržby_{t-1}} \quad (7)$$

- TATA – Total accruals to total assets: změna akruálních položek k aktivům celkem v období t.

$$TATA = \frac{(PK_t - PK_{t-1}) - (CFP_t - CFP_{t-1}) + (DPS_t - DPS_{t-1}) + (DZ_t - DZ_{t-1}) - odpisy_t}{aktiva_t} \quad (8)$$

- LVGI – Leverage index: index pákového efektu dluhů celkem k aktivům celkem v období t a t-1,

$$LVGI = \frac{závazky_t}{aktiva_t} / \frac{závazky_{t-1}}{aktiva_{t-1}} \quad (9)$$

kde:

NP = náklady prodeje

OA = oběžná aktiva

DM = dlouhodobý majetek

CFP = provozní cash flow

DZ = dlouhodobé závazky

NPSA = náklady prodeje, správy, administrativy

DHM = dlouhodobý hmotný majetek

PK = pracovní kapitál

DPS = splatná daň z příjmu

Výpočet M-skóre se s pomocí výše vypočtených ukazatelů:

$$M - skóre = -4,84 + 0,92 * DSRI + 0,528 * GMI + 0,404 * AQI + 0,892 * SGI + 0,115 * DEPI - 0,172 * SGAI + 4,679 * TATA - 0,327 * LVGI \quad (10)$$

Výsledné M-skóre se porovnává s konstantou -2,22, pokud je výsledek > -2,22 existuje tu možnost, že společnost je manipulátorem účetních výkazů.

Poměrové ukazatele

$$\text{Rentabilita tržeb (\%)} = \frac{\text{Provozní výsledek hospodaření}}{\text{Výše tržeb}} \quad (11)$$

$$\begin{aligned} \text{Rentabilita vlastního kapitálu (\%)} \\ = \frac{\text{Výsledek hospodaření za běžnou činnost}}{\text{Vlastní kapitál}} \end{aligned} \quad (12)$$

$$\text{Rentabilita aktiv (\%)} = \frac{\text{Výsledek hospodaření za běžnou činnost}}{\text{Aktiva celkem}} \quad (13)$$

$$\text{Celková zadluženost (\%)} = \frac{\text{Cizí zdroje}}{\text{Aktiva celkem}} \quad (14)$$

Likvidita

$$= \frac{\text{Oběžná aktiva} - \text{dlouhodobé pohledávky} + \text{časové rozlišení aktiv}}{\text{Kr. rezervy} + \text{kr. závazky} + \text{kr. úvěry} + \text{časové rozlišení pasiv}} \quad (15)$$

5 Praktická část

5.1 Představení vybrané společnosti

Společnost XY s.r.o. (dále jen XY) se přes 20 let věnuje stavitelství, konkrétně pracuje v oboru vodohospodářských (revitalizace vodních toků a rybníků, výstavba vodovodních a kanalizačních řádů včetně přípojek, ČOV, protipovodňová opatření nebo obnova a zakládání mokřadních ekosystémů), ekologických (sanace starých zátěží skládek komunálního odpadu, sedimentu z rybníků, sanace sesuvů půdy) a dopravních staveb (rekonstrukce cest včetně odvodnění těles vozovek, zřizování ocelových svodnic k regulaci povrchové vody na tělese cest, zpřístupnění porostů, povýrobní a potěžební úpravy) – tyto činnosti tvoří asi 80 % celkové činnosti společnosti. Mezi zbylé činnosti tvořící zisk patří železniční stavby, kamenolom a dopravní činnost.

V oboru inženýrského stavitelství je velká konkurence napříč celou Českou republikou i v rámci kraje, ve kterém společnost XY působí, jedná se o malé i velké společnosti. Konkurenčními výhodami společnosti XY je dlouhodobé působení na trhu, znalost trhu, vlastní široké spektrum strojů a potřebné techniky, vysoce kvalifikovaní zaměstnanci. Kromě samotných stavebních prací zajišťuje vypracování kompletní projektové dokumentace, vyřízení územního rozhodnutí, stavebního povolení i kolaudace, stejně jako zajištění žádosti o dotace.

O dobré pozici společnosti svědčí i fakt, že v době finanční krize a velkého útlumu stavebnictví v letech 2008-2009 byly finanční výsledky společnosti velice dobré (výsledek hospodaření 14 mil., resp. 20 mil. Kč a obrat 320 mil., resp. 336 mil. Kč).

XY má ke 31. 12. 2018 celkem 143 zaměstnanců. Společnost vede jeden jednatel, ve vrcholovém managementu jsou spolu s ním další 3 lidé. (Výroční zprávy, interní informace banky)

5.2 Rizika daného odvětví

Společnost XY patří do odvětví stavebnictví, převažující činnost specifikuje jako inženýrské stavitelství. Jedná se o odvětví s velkou mírou konkurence, což je prvním rizikovým faktorem tohoto odvětví. Od hospodářské krize v letech 2007–2008 počet nových zakázek ve stavebnictví neustále roste. Jedná se o konkurenci v podobě velkých stavitelských společností působících celorepublikově nebo menších firem, případně i živnostníků, vystupujících ve sdružení, aby dosáhli k větším zakázkám, ke kterým by se jako jednotlivci neměli šanci dostat.

U inženýrského stavitelství je také značná závislost na objemu veřejných zakázek. U veřejných zakázek je vysoký tlak na správné vypracování stavební dokumentace. Dalším faktorem, který ke stavitelství neodmyslitelně patří, je sezónnost výroby - činnost stavitelských společností je do vysoké míry závislá na počasí. Štěpánová (2017) ve své práci uvádí, že až 48 % zpožděných projektů je způsobeno počasím. Zpožděný projekt pro stavební společnost může znamenat snížení zisku ze zakázky vlivem pokut za pozdní dodání díla a také blokáce zaměstnanců včetně techniky, která už mohla pracovat na jiné zakázce.

Dalším specifickým rizikem pro odvětví stavebnictví je zádržné neboli pozastávky. Zádržné představuje předem sjednanou část z fakturované částky (často stanovené v procentech), která má pozdější datum splatnosti oproti datu splatnosti sjednanému na faktuře k dílu/smlouvě o dílo. Představuje určitou jistotu odběratele, pokud by se na dodaném díle objevily vady nebo zjistí nedodělky, které bude nutné opravit nebo dodělat. Rizikem je nesprávné zařazení pohledávek ze zádržného dle doby splatnosti a také rozdělení fakturované částky na krátkodobou pohledávku a na část pozastávky, která bude případně účtována do dlouhodobých pohledávek. Pozastávky tedy mohou u stavebních společností zkreslovat likviditu.

Poměrně běžnou praxí ve stavebnictví je, že až v průběhu zhotovení stavby se vyskytnou činnosti, o jejichž potřebě se při plánování a kalkulaci díla nevědělo. Vznik případných vícenákladů by měly být ošetřeny ve smlouvě o dílo. Jakým způsobem budou vícenáklady vykonány a také způsob zvýšení ceny díla. Stavební společnost by měla mít dobře smluvně ošetřen případný vznik vícenákladů, jinak se může stát, že taková zakázka pak

nebude pro společnost vůbec zisková. Vícenáklady hrazené stavební společností negativně ovlivňují její rentabilitu tržeb.

Ve finančních výkazech společností působících ve stavebnictví je významnou položkou nedokončená výroba. (Interní zdroje banky; Štěpánová, 2017)

5.3 Vybrané finanční ukazatele společnosti XY

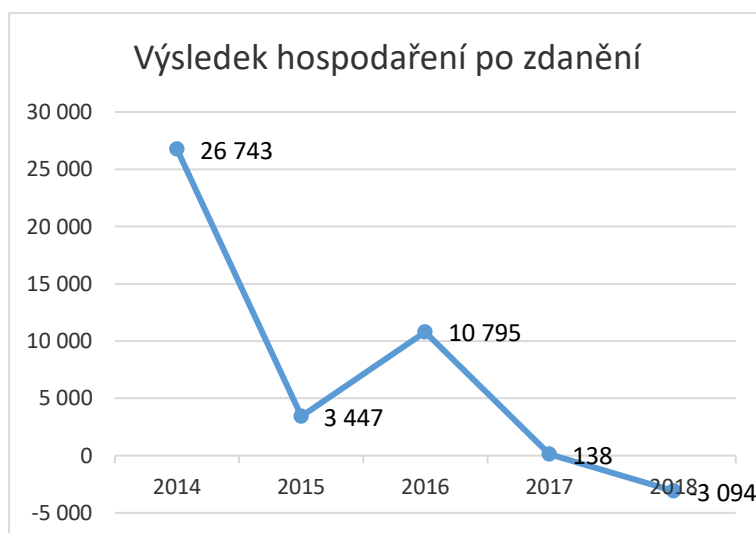
5.3.1 Vývoj výsledku hospodaření

Společnost XY měla i přes finanční krizi v letech 2008-2009 velmi stabilní výsledky hospodaření. V roce 2015 klesl výsledek hospodaření o více než 23 milionů korun. Vývoj v dalším roce byl velice pozitivní, došlo k nárůstu zisku o 7,3 milionů. Velký zlom nastal v roce 2017, kdy došlo k meziročnímu propadu tržeb o 30 % a k propadu výsledku hospodaření o více než 10 mil. korun. Rok 2017 byl pro společnost XY rokem velkých změn - vedení společnosti bylo personálně oslabeno, s čímž souvisel další pokles výsledku hospodaření.

Ačkoliv v následujícím roce tržby meziročně vzrostly o 66 %, společnost vykázala na konci roku 2018 ztrátu ve výši 3,094 mil. korun. Přičemž předpoklad vedení společnosti pro rok 2018 byl zisk cca 10 mil. korun. K tomuto výsledku přispěly hlavně vícepráce na několika poměrně velkých projektech společnosti a také přesun podstatné části další velké zakázky do roku 2019.

Předpokládaný zisk pro rok 2019 je 10 mil. Kč, vedení společnosti předpokládá, že situace v letech 2017/2018 byl pouhý výkyv, ne dlouhodobý trend. Výsledek hospodaření v půli roku byl na 0, přičemž silnější bývá vždy až 2. polovina roku. Dle předběžných výsledků ke konci roku 2019, které budou předkládány auditorovi, společnost dosáhla výsledku hospodaření před zdaněním 11,372 mil. Kč.

Graf 3: Výsledek hospodaření společnosti XY za roky 2014–2018 [tis. Kč]

Zdroj: vlastní zpracování

Na následujícím grafu je znázorněn vývoj provozního výsledku hospodaření společnosti XY s.r.o. za roky 2014–2018.

Graf 4: Provozní výsledek hospodaření společnosti XY za roky 2014-2018 [tis. Kč]

Zdroj: vlastní zpracování

Z grafu číslo 5, kde je znázorněn vývoj finančního výsledku hospodaření za roky 2014-2018, je patrné, že finanční výsledek hospodaření je ve všech sledovaných letech v záporných hodnotách. Vývoj hodnot je však poslední dva sledované roky pozitivní; z hodnoty -3,8 milionu se dostal v roce 2018 na -1,9 milionu korun.

Graf 5: Finanční výsledek hospodaření [tis. Kč]

Zdroj: vlastní zpracování

5.3.2 Poměrové ukazatele

Rentabilita tržeb – riziko vícenákladů z jednotlivých zakázek se negativně projevuje na rentabilitě tržeb. Vývoj rentability tržeb je vyčíslen v následující tabulce č. 1, v roce 2018 se ROS dokonce dostala na hodnotu -0,21 %. Nízká rentabilita tržeb je způsobena špatnými smluvními podmínkami, které má společnost XY se svými odběrateli. Od roku 2019 došlo ke změně ve smluvní dokumentaci s odběrateli, všechny smlouvy jsou nyní lépe právně ošetřeny, aby se společnost co nejvíce vyhnula tomuto riziku.

Tabulka 1: Vývoj rentability tržeb v letech 2013 až 2018 [%]

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota rentability	2,57	8,48	1,36	3,53	0,70	-0,21

Zdroj: vlastní zpracování

Rentabilita aktiv – Ani rentabilita aktiv nemá ideální vývoj. Medián rentability aktiv v odvětví dle CRIBIS je 4,55 %.

Tabulka 2: Vývoj rentability aktiv v letech 2013 až 2018 [%]

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota rentability	2,99	10,76	1,06	3,8	0,14	-0,84

Zdroj: vlastní zpracování

Rentabilita vlastního kapitálu – pro doplnění je v tabulce č. 3 vývoj rentability vlastního kapitálu. Medián rentability vlastního kapitálu je v tomto odvětví 12,71 %. Těto hodnoty společnost XY dosáhla naposledy v roce 2014.

Tabulka 3: Vývoj rentability vlastního kapitálu v letech 2013 až 2018 [%]

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Hodnota rentability	5,27	15,38	2,01	6,17	0,08	-1,80

Zdroj: vlastní zpracování

Celková zadluženost – od roku 2013 dochází k postupnému snižování dlouhodobých závazků k úvěrovým institucím, jedná se hlavně o dlouhodobý investiční úvěr z roku 2011 na výstavbu nového sídla společnosti. Oproti tomu se zvýšil stav krátkodobých závazků k úvěrovým institucím, kam jsou účtovány úvěry na pořízení aut a strojů. Vývoj celkové zadluženosti společnosti XY je v následující tabulce.

Tabulka 4: Vývoj ukazatele celkové zadluženosti v letech 2013 až 2018 [%]

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celková zadluženost	56,12	43,77	51,22	41,59	39,97	49,71

Zdroj: vlastní zpracování

5.4 CFEBT model

Model CFEBT byl stanoven na základě hypotézy o vztahu mezi vývojem výsledku hospodaření (EBT) a změny ve vývoji peněžního toku (CF) společnosti ve sledovaném období. Mezi vývojem výsledku hospodaření a přírůstkem cash flow by měl být ve sledovaném časovém období úzký vztah, resp. součty hodnot za sledované roky vedou s menšími odchylkami k podobným výsledkům. (Drábková, 2017)

V případě, že se pomocí modelu CFEBT prokáže možná manipulace s účetními výkazy, existují dva zřejmé základní směry této manipulace. První možnost představuje manipulace s výsledkem hospodaření, resp. podhodnocení vykázaného výsledku hospodaření, druhou možností je manipulace s peněžním tokem, který se neprojevil ve výsledku hospodaření – účetní jednotka nadhodnotila vykazovaný peněžní tok. Výsledky CFEBT modelu společnosti XY jsou v tabulce č. 5.

Tabulka 5: Vývoj výsledku hospodaření před zdaněním a změny cash flow v letech 2013–2018 [tis. Kč]

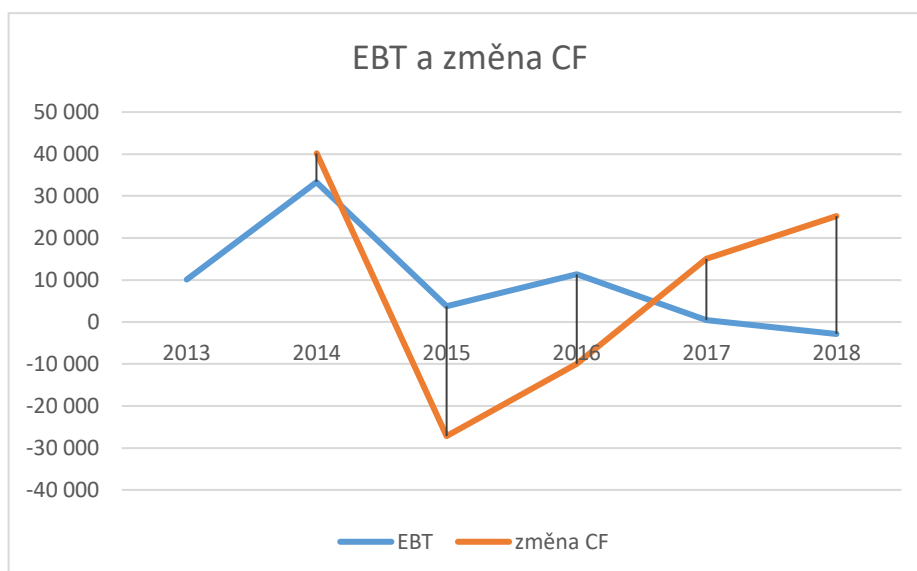
Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Σ
EBT	10 054	33 303	3 774	11 405	406	-2 861	56 081
změna CF		40 181	-27 179	-10 031	15 119	25 173	43 263

Zdroj: vlastní zpracování

Během sledovaných účetních období vykazala účetní jednotka celkový zisk před zdaněním ve výši 56,081 mil. Kč a současně došlo k přírůstku peněžního toku ve výši 43,263 mil. Kč. CFEBT skóre společnosti XY za sledované roky 2013 až 2018 vychází na 22,86 %. Při zvolené úrovni materiality 5–10 % je riziko zmanipulovaných výkazů poměrně vysoké. Tento výsledek však nemusí automaticky znamenat, že účetní jednotka provádí manipulaci účetních výkazů. K tomu tvrzení je třeba hlubší analýza výsledků. Sledovaná účetní jednotka by měla být schopna vysvětlit, které veličiny daný výsledek ovlivnily a proč. Pro další rozbor by bylo vhodné dopočítat modifikovaný CFEBT model.

Z grafu č. 6 vyplývá, že největší rozdíly ve vývoji EBT a cash flow jsou v letech 2015 a 2018.

Graf 6: Vývoj EBT a změny CF v letech 2013–2018

Zdroj: vlastní zpracování

V oboru stavebnictví je hned několik rizikových položek ovlivňující účetní výkazy, které mohou způsobit výkyvy ve vývoji EBT a CF – pozastávky, vícenáklady, nepravidelná fakturace nebo nedokončená výroba.

V roce 2015 došlo k poklesu obou sledovaných ukazatelů. Výkonová spotřeba vzrostla o 29,39 %, zvýšily se i ostatní provozní náklady. Pohledávky z obchodních vztahů vzrostly oproti roku 2014 o 131,94 %. Zároveň došlo ke změně položky Změny rezerv a OP v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období – meziroční pokles mezi rokem 2014 a 2015 o 186,73 %.

Mezi 2017 a 2018 došlo k růstu CF a oproti tomu k výraznému propadu EBT. Do rizikové položky patří tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb a výkonová spotřeba, došlo k meziročnímu nárůstu o 66,26 %, čímž se zvýšilo cash flow a teoreticky mělo zároveň dojít i ke zvýšení výsledku hospodaření. Dalším důvodem k navýšení cash flow je pokles splátek úvěrů o 11,85 %. Oproti tomu snížení EBT je zapříčiněn nárůstem výkonové spotřeby o 74,6 %. V roce 2018 společnost XY po neúspěšném předchozím roce získala více zakázek, čím došlo ke zmíněnému nárůstu výsledku hospodaření. Dramatický nárůst výkonové spotřeby společnost zdůvodňuje vícenáklady ze špatně právně ošetřených zakázek.

5.5 Beneishovo M-skóre

Beneishovo M-skóre je matematický model, který se využívá pro vyhodnocení rizika manipulace zisků. Model obsahuje osm proměnných, které jsou vypočteny na základě údajů z účetní závěrky vždy pro dvě sledovaná účetní období. Z vypočtených proměnných se dosazením do rovnice dopočítá pro každé sledované účetní období tzv. M-skóre. Pokud účetní jednotka dosáhne M-skóre vyšší hodnoty než -2,22, model předpokládá, že je pravděpodobné, že tato účetní jednotka zmanipulovala svá účetní data nebo je silně motivována k manipulaci účetních dat. (Drábková, 2017)

Jednotlivé ukazatele mohou být detailně hodnoceny pomocí Beneishových indikátorů účetních podvodů, které jsou uvedeny ve sloupečku Rizikové položky. (Kouřilová et al., 2016)

Tabulka 6: Beneishovo M-skóre

Ukazatel / rok	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	Rizikové položky
DSRI	1,78	1,00	1,37	0,78	$\geq 1,465$
GMI	0,0000006	0,0000005	0,0000009	0,0000005	$\geq 1,193$
AQI	0,39	0,93	1,88	2,91	$\geq 1,254$
SGI	1,16	0,76	0,70	1,66	$\geq 1,607$
DEPI	0,88	0,91	1,01	1,04	$\geq 1,077$
SGAI	1,08	0,99	1,10	0,96	$\leq 1,041$
TATA	0,19	-0,33	0,08	-0,04	$\geq 0,031$
LVGI	1,17	0,81	0,96	1,24	$\geq 1,111$
M-skóre	-1,57	-4,75	-2,22	-2,12	$< -2,22$

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky výsledků je patrné, že společnost XY podle modelu Beneishova M-skóre mohla manipulovat výkazy v letech 2014-2015 a 2017-2018, v ostatních sledovaných letech je hodnota M-skóre vždy menší nebo rovna hodnotě -2,22.

Index inkasa pohledávek (DSRI) má v prvním sledovaném roce vyšší hodnotu, než je riziková hodnota. Na vývoj tohoto ukazatele může mít vliv zrychlení/zpoždění plateb od odběratelů, kurzové rozdíly, nadhodnocování pohledávek nebo výnosů nebo případy earnings managementu, kdy se podnik snaží urychlit uznávání výnosů nebo naopak vykazování výnosů pozdržet. Nárůst pohledávek z obchodních vztahů byl mezi 2014-

2015 o 131,94 %, oproti tomu tržby vzrostly pouze o 15,84 %. Tento rozdíl přisuzují nepravdělné fakturaci, které je v odvětví obvyklá.

Ve všech letech vyšel Index hrubé marže (GMI) extrémně nízký, index odhaluje ekonomické obtíže účetní jednotky.

Index kvality aktiv (AQI) má ve sledovaných letech rychle rostoucí trend. To může být způsobeno nesprávnou nebo neoprávněnou kapitalizací nákladů a zvyšováním hodnoty aktiv. Na základě tohoto varovného výsledku by mělo dojít k vysvětlení účetní jednotky. Hodnota dlouhodobého majetku se ve sledovaných letech nijak zásadně nemění, u oběžného majetku došlo v posledních dvou sledovaných letech k výraznému nárůstu, konkrétně u položky nedokončené výroby a krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů. Účetní jednotka by měla objasnit, proč k tomuto nárůstu u účtování nedokončené výroby došlo.

Index růstu tržeb (SGI) vzrostl mezi lety 2017 a 2018 nad rizikovou hodnotu, je to způsobeno vysokým nárůstem tržeb v roce 2018, absolutní nárůst tržeb byl 178,5 mil. Kč.

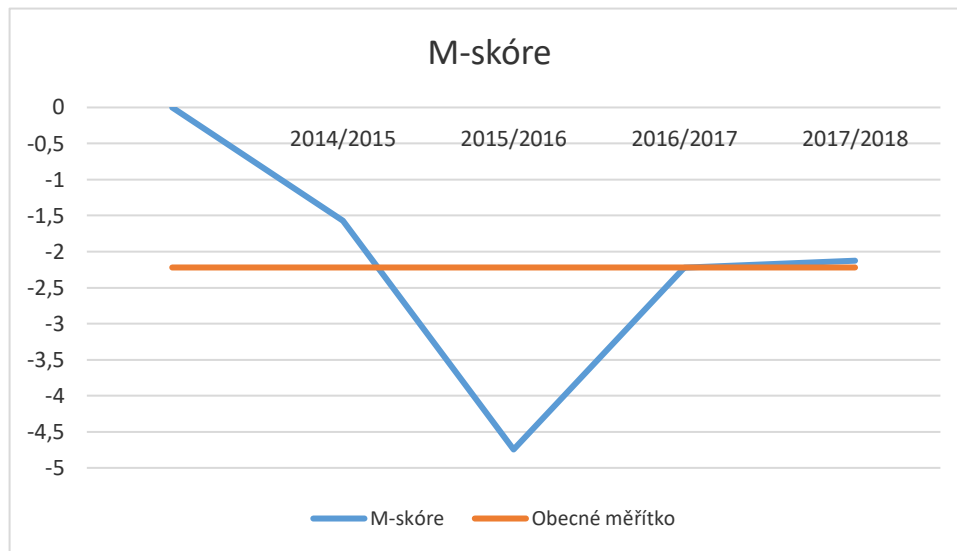
Index amortizace (DEPI) odhaluje manipulaci se ziskem – umělé prodlužování doby životnosti dlouhodobých aktiv a nadhodnocení příjmů. DEPI se v čase zvyšuje, ale ani v posledním roce nedosáhl rizikové hodnoty.

Index prodejů správní a administrativní výdaje (SGAI) odhaluje manipulaci se zisky.

Index časového rozlišení (TATA) vychází ve všem sledovaných letech pod hranicí rizikových hodnot.

Index pákového efektu (LVGI) – řízení zisků. Index je v období 2014/2015 a 2017/2018 nad rizikovou hranicí. Vyšší hodnoty tohoto indexu jsou rizikem pro věřitele.

Graf 7: Beneishovo M-skóre

Zdroj: vlastní zpracování

5.6 Aplikace vybraných metod kreativního účetnictví

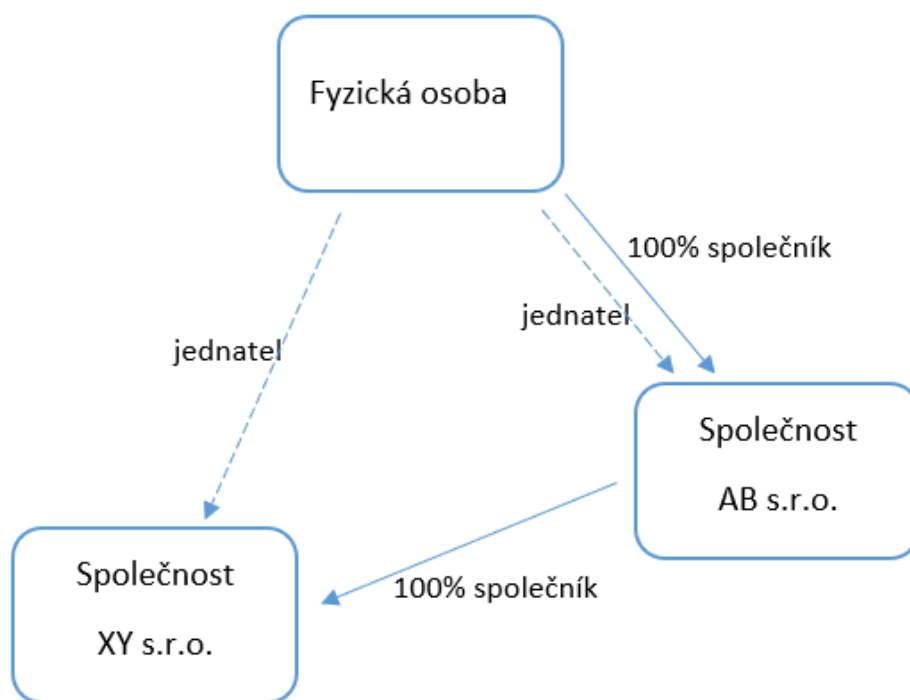
Pro aplikaci byly vybrány metody kreativního účetnictví, které jsou specifické pro využití v daném odvětví.

5.6.1 Vzájemné vazby XY v ESS, jednotky zvláštního určení

Techniky kreativního účetnictví se často objevují i v ekonomicky spjatých skupinách, kde může být zároveň mnohem složitější tyto techniky odhalit. Typickým příkladem jsou různé obchodní toky ve skupině, kterými si společnosti mohou pomoci s přesunem výnosů/zisku nebo naopak nákladů do jiné společnosti ve skupině. Tyto toky se navíc mohou uskutečňovat v cenách, které nejsou běžné pro danou činnost a časové období.

Společnost XY je zcela vlastněna společností AB s.r.o. (dále jen AB), jednatelem je fyzická osoba, která je současně i jediným majitelem a jednatelem společnosti AB s.r.o.

Obrázek 5: Schéma vztahů ve skupině

Zdroj: vlastní zpracování

Dle § 22 zákona č. 563/1991 Sb. má obchodní společnost povinnost podrobit se sestavení konsolidované účetní závěrky, za podmínek stanovených tímto zákonem a prováděcími právními předpisy, bez ohledu na její sídlo, pokud je:

- a) ovládanou osobou, s výjimkou ovládaných osob, ve kterých je vykonáván společný vliv podle odstavce 4 (dále jen „konsolidovaná účetní jednotka“),
- b) osobou, ve které konsolidující nebo konsolidovaná účetní jednotka vykonává společný vliv (dále jen „účetní jednotka pod společným vlivem“), nebo
- c) osobou, ve které konsolidující účetní jednotka vykonává podstatný vliv (dále jen „účetní jednotka přidružená“). (Zákon o účetnictví)

Výše uvedená skupina firem nicméně nemusí tvořit konsolidovanou účetní závěrku, protože spadá do takzvané malé skupiny. Malá skupina účetních jednotek nemá povinnost

sestavit konsolidovanou účetní závěrku s výjimkou případů, kdy je některá účetní jednotka ve skupině subjektem veřejného zájmu.

§ 1c (1) Malou skupinou účetních jednotek je ta, která sestává z konsolidující účetní jednotky a konsolidovaných účetních jednotek a která na konsolidovaném základě nepřekračuje k rozvahovému dni alespoň 2 z uvedených hraničních hodnot

a) aktiva celkem 100 000 000 Kč,

b) roční úhrn čistého obratu 200 000 000 Kč,

c) průměrný počet zaměstnanců v průběhu účetního období 50. (Zákon o účetnictví)

Jednou z technik kreativního účetnictví je využívání jednotek zvláštního určení (SPE = special purpose entity), jedná se o společnosti, které jsou vytvořeny výhradně pro plnění specifické finanční transakce nebo ke splnění předem stanovených cílů. Největší výhodou zakládání takových jednotek je oddělování rizika od hlavní společnosti a získávání kapitálu. Specifickým cílem pro založení SPE je například výzkum a vývoj, provedení leasingu nebo správa vlastního majetku.

Společnost může svoji SPE využít k financování velkých projektů, které převádí část rizika, kterou by jinak musela nést sama hlavní/mateřská společnost. K problému může dojít v případě, že „mateřská“ společnost převádí všechny své závazky na SPE, aby se sama mohla prezentovat jako nezadlužená firma.

Mateřská společnost převádějící aktiva a závazky na nově založenou jednotku zvláštního určení ospravedlňuje nezařazení těchto jednotek do konsolidace nejednotnými aktivitami. Společnost založená jako jednotka zvláštního určení by měla být schopná „stát na vlastních nohou“.

Další možnou technikou kreativního účetnictví v ekonomicky spjaté skupině je neobvyklá doba splatnosti faktur mezi společnostmi ve skupině. Případně společnosti fiktivně započítávají faktury kvůli zakrytí nedostatku finančních prostředků některé ze společností.

Vzájemné toky mezi společnostmi XY a AB jsou jednoznačné – společnost AB pronajímá společnosti XY auta a stroje, které vlastní. Tento pronájem strojů tvoří téměř 100 % tržeb společnosti AB – v roce 2018 se jedná o hodnotu 23 836 tis. Kč. O tuto částku budou očištěny náklady společnosti XY. Společnost XY v příloze k účetní závěrce, která byla v roce 2018 ověřena auditorem, uvádí: „*S ovládající osobou firmou AB s.r.o. jsou uzavírány smlouvy o nájmu podle občanského zákoníku na nájem movitých věcí. Firma AB s.r.o. pronajímá firmě XY s.r.o. stavební stroje a zařízení a další hmotný majetek. Z těchto smluv nevznikla ovládané osobě žádná újma, protože ceny za všechna plnění jsou sjednány na úrovni cen běžných a obvyklých v tomto oboru činnosti.*“ (Účetní závěrka společnosti XY s.r.o. za rok 2018)

Mateřská společnost AB nemá žádnou svoji ekonomickou činnost kromě pronajímání movitého majetku společnosti XY. Z toho vyplývá, že by tato struktura společností nemusela vůbec existovat. Důvodem, proč část dlouhodobého hmotného majetku vlastní společnosti AB, může být snaha o snížení ukazatelů zadluženosti u společnosti XY, například z důvodů snahy o získání dalších cizích zdrojů. Společnost AB má aktuálně dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím ve výši přes 15 mil. Kč.

Tabulka 7: Výkaz zisků a ztrát za rok 2018 [tis. Kč]

Položka z výkazu zisků a ztrát	Řádek č.	XY	XY - očištěné od toků s AB
Tržby za prodej zboží	002	285	285
Náklady vynaložené na prodané zboží	004	240	240
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	001	448 030	448 030
Změna stavu zásob vlastní činnosti	007	2 437	2 437
Výkonová spotřeba	003	367 988	344 152
Osobní náklady	009	70 512	70 512
Daně a poplatky	027	2 119	2 119
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	016	15 731	15 731
Ostatní provozní výnosy	020	5 248	5 248
Ostatní provozní náklady	024	5 899	5 899
Provozní výsledek hospodaření	030	-950	22 886

Zdroj: vlastní zpracování

Z výše uvedeného vyplývá, že veškeré pohledávky z obchodních vztahů, které má společnost AB v rozvaze, jsou za společností XY – k datu 31. 12. 2018 byly pohledávky z obchodních vztahů u společnosti AB ve výši 5 083 tis. korun.

Jednoznačnou výhodou využívání pronájmu od mateřské společnosti pro společnost XY je nastavování obchodních podmínek mezi společnostmi, tak aby to bylo co nejvýhodnější. Z analýzy pohledávek a závazků z obchodních vztahů vyplynulo (viz kapitola 5.6.2), že společnost XY má ve své evidenci závazky ke společnosti AB ve výši 1,7 mil. korun, které jsou po splatnosti déle než 30 dní.

Očištěná aktiva a pasiva společnosti XY – bez krátkodobých závazků z obchodních vztahů za společností AB jsou v tabulce č. 8.

Tabulka 8: Rozvaha za rok 2018 [tis. Kč]

Položka z rozvahy	Řádek č.	XY	XY očištěné od toků s AB
Aktiva celkem	001	341 804	336 721
Dlouhodobý majetek	003	133 512	133 512
Dlouhodobý hmotný majetek	014	133 512	133 512
Oběžná aktiva	037	204 639	199 556
Dlouhodobé pohledávky	047	17 830	17 830
Krátkodobé pohledávky	057	105 132	100 049
Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů	058+065	91 869	86 786
Časové rozlišení aktiv	074	3 653	3 653
Pasiva celkem (v tis. Kč)	078	341 804	336 721
Vlastní kapitál	079	171 649	171 649
Výsledek hospodaření minulých let	095	160 943	160 943
Výsledek hospodaření běžného účetního období	099	-3 094	-3 094
Cizí zdroje	101	169 897	164 814
Dlouhodobé závazky	108	36 147	36 147
Dlouhodobé závazky k úvěr. institucím	112	33 500	33 500
Krátkodobé závazky	123	133 750	128 667
Krátkodobé závazky k úvěr. institucím	127	20 878	20 878
Krátkodobé závazky z obchodních vztahů	129	105 474	100 391
Krátkodobé závazky ke spřízněným osobám	134	900	900
Časové rozlišení pasiv	141	258	258

Zdroj: vlastní zpracování

V případě, že by veškerý majetek společnosti AB vlastnila společnost XY zvýšila by se hodnota aktiv a pravděpodobně i závazky k úvěrovým institucím, což by mělo vliv na hodnotu zadluženosti, která by se mírně zvýšila na hodnotu 49,75 %.

5.6.2 Vykazování pohledávek a závazků z obchodních vztahů

Jak již bylo výše zmíněno, jedním z rizik společností podnikajících ve stavebnictví je správné rozlišení pohledávek a závazků.

Mezi nejčastější účetní chyby vyskytující se v oblasti pohledávek a závazků patří opravné položky, resp. jejich tvorba. V případě, že společnost netvoří opravné položky, nadhodnocuje tak své pohledávky. Dalším pochybením je fakt, že účetní jednotka neprovádí inventarizaci těchto položek rozvahy, a tím pádem nedochází ani ke zrušení opravných položek, které už by měly být zrušené. Absence vnitropodnikových směrnic k tvorbě opravných položek se dá také považovat za chybu.

Prostor pro kreativní účetnictví dává i záměrně nesprávné vykazování pohledávek. Důvodem, proč společnosti úmyslně zaměňují a vykazují dlouhodobé pohledávky jako krátkodobé, je zejména zkreslení ukazatelů finanční analýzy. Uživatelé účetní závěrky včetně bank, obchodních partnerů, akcionářů či budoucích investorů mohou získat mylnou představu o struktuře a dostupnosti finančních zdrojů, které bude mít sledovaná společnost k dispozici po úhradě pohledávek.

Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů mají splatnost maximálně jeden rok, dlouhodobé pohledávky jsou splatné za více než jeden rok. Stejná pravidla platí i u závazků z obchodních vztahů, i chybné vykazování závazků vede ke zkreslování ukazatelů finanční analýzy – obzvláště pak ukazatelů likvidity.

Účetní jednotky dle zákonné povinnosti musí vytvářet k pochybným nebo nedobytným pohledávkám opravné položky, které snižují jejich brutto hodnotu. Nevytváření opravných položek je dalším z možností kreativního účetnictví a také další formou zkreslení účetních výkazů. Významný dopad na účetní závěrku má i samotná výše OP. Účetní jednotka na základě provedené inventarizace, při které zjistí dočasné snížení hodnoty majetku, resp. v tomto případě pohledávek, má povinnost zaúčtovat opravnou položku. V opačném případě by účetní závěrka obsahovala nesprávnost. Jelikož se tvorba

opravné položky účtuje do nákladů, tak nevytvoření opravné položky nadhodnocuje hodnotu vykázaného výsledku hospodaření a současně i hodnotu aktiv. U tvorby opravných položek se zohledňuje účetní a daňové hledisko. Zákonné opravné položky lze vytvářet v souladu se zákonem o rezervách.

Při inventarizaci by měla být věnována pozornost také opravným položkám vytvořeným v minulosti. Pokud se zjistí, že reálná hodnota pohledávky se zvýšila, je nutné opravnou položku v dané výši rozpustit, stejně tak pokud byla pohledávka částečně či úplně uhrazena.

Rozbor krátkodobých pohledávek a závazků z obchodních vztahů společnosti XY s.r.o. z hlediska doby, po kterou nejsou uhrazeny, je uveden v následujících tabulkách č. 9 a 10. Pohledávky z obchodních vztahů jsou ke konci roku 2018 ve výši 90 448 tis. Kč, z toho je 41,02 % pohledávek po splatnosti. V pohledávkách po lhůtě splatnosti nad 180 dnů jsou účtovány pozastávky ve výši 2,2 milionů korun. Opravné položky jsou ve výši 3,9 milionů korun. Z toho vyplývá, že ke všem pohledávkám po splatnosti nad 180 dnů, které nejsou pozastávky z realizovaných projektů společnosti, je tvořena opravná položka. V dlouhodobých pohledávkách z obchodních vztahů jsou účtovány pozastávky z realizovaných projektů, v roce 2018 je hodnota dlouhodobých pohledávek z obchodních vztahů 12 milionů korun.

Tabulka 9: Časová struktura krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů [tis. Kč]

Krátkodobé pohledávky z obchodních vztahů k 31. 12. 2018	Hodnota	%
celkem	90 448	100
do lhůty splatnosti	57 248	63,29
po lhůtě splatnosti do 30 dnů	19 132	21,15
po lhůtě splatnosti do 90 dnů	12 200	13,49
po lhůtě splatnosti do 180 dnů	541	0,60
po lhůtě splatnosti nad 180 dnů	5 228	5,78
opravné položky	-3 901	-4,31

Zdroj: vlastní zpracování

Závazky z obchodních vztahů jsou k 31. 12. 2018 ve výši 105 429 tis. Kč, z toho je po lhůtě splatnosti 35,82 %. V položkách závazků po splatnosti nad 90 a 180 dnů jsou účtovány pozastávky z provedených inženýrských staveb – jedná se o částku 500 tis., resp. 250 tis. korun.

V závazcích z obchodních vztahů po splatnosti do 90 dnů jsou ve výši 1 700 tis. Kč závazky ke společnosti AB.

Tabulka 10: Časová struktura krátkodobých závazků z obchodních vztahů [tis. Kč]

Krátkodobé závazky z obchodních vztahů k 31. 12. 2018	Hodnota	%
celkem	105 429	100
do lhůty splatnosti	67 663	64,18
po lhůtě splatnosti do 30 dnů	22 472	21,31
po lhůtě splatnosti do 90 dnů	9 859	9,35
po lhůtě splatnosti do 180 dnů	2 473	2,35
po lhůtě splatnosti nad 180 dnů	2 962	2,81

Zdroj: vlastní zpracování

Platební podmínky od hlavních dodavatelů se pohybují v rozmezí 14–60 dnů. Průměrná doba splatnosti závazků se u společnosti XY poslední dva roky mírně prodlužuje.

Doba inkasa pohledávek z obchodních vztahů byla v roce 2016 66 dní, v roce 2017 98 dní a v roce 2018 došlo k poklesu doby inkasa na 75 dní. Doba splatnosti závazků se naopak prodloužila ze 65 na 81 dní, v roce 2018 dokonce na 86 dní.

5.6.3 Mimobilanční financování dlouhodobého majetku

Jednou z často používaných forem kreativního účetnictví je mimobilanční financování. Podstatou mimobilančního financování je financování, které se nevykazuje v rozvaze dané účetní jednotky, ale v rozvahách jiných společností. V následujícím příkladu bude porovnáno využití mimobilančního financování pomocí leasingu v porovnání s financováním majetku cizími zdroji od úvěrových institucí.

Společnosti podnikající v oboru stavebnictví ke své činnosti potřebují značné množství poměrně nákladného dlouhodobého majetku. Jedná se o nejrůznější stroje, bagry, nákladní auta, návěsy atd. Společnost XY má ve svém majetku k 31. 12. 2018 celkem 18 přívěsů, tahačů návěsů a strojů, které jsou pořízeny na krátkodobý, resp. dlouhodobý úvěr převážně od leasingových společností. K 31. 12. 2018 je celková hodnota tohoto majetku pořízeného na úvěry 28,378 mil. Kč.

Bude uvažováno, že společnost XY nebude mít stávající úvěry na movité věci, ale všechn tento majetek bude pořízen na leasing. Tato změna se promítne v rozvaze společnosti, kde bude upravena hodnota aktiv, ze kterých se daný majetek odečte, v pasivech dojde ke snížení dlouhodobých a krátkodobých závazků k úvěrovým institucím. Ve výkazu zisku a ztráty se změní položka výkonové spotřeby, kam se budou nově účtovat splátky leasingu a sníží se hodnota odpisů, jelikož movitý majetek byl vyřazen z majetku společnosti a bude nově pouze v podrozvahové evidenci.

Bilanční suma je po této změně 313 870 tis. Kč Při uvažovaných roční splátkách 6,789 mil. Kč by se výsledek hospodaření změnil na ztrátu 2,65 milionů korun.

Tabulka 11: Rozvaha v roce 2018 [tis. Kč]

Položka z rozvahy	Řádek č.	XY	XY – leasing
Aktiva celkem (v tis. Kč)	001	341 804	313 870
Dlouhodobý majetek	003	133 512	105 578
Dlouhodobý hmotný majetek	014	133 512	105 578
Pozemky	016	16 880	16 880
Stavby	017	68 364	68 364
Hmotné movité věci a soubory movitých věcí	018	41 282	13 348
Dlouhodobé pohledávky	047	17 830	17 830
Krátkodobé pohledávky	057	105 132	105 132
Krátkodobý finanční majetek + peněžní prostředky	068+071	54 001	54 001
Časové rozlišení aktiv	074	3 653	3 653
Pasiva celkem (v tis. Kč)	078	341 804	313 870
Vlastní kapitál	079	171 649	172 093
Základní kapitál	081	8 000	8 000
Výsledek hospodaření běžného účetního období	099	-3 094	-2 650
Cizí zdroje	101	169 897	141 519
Dlouhodobé závazky	108	36 147	9 647
Dlouhodobé závazky k úvěrovým institucím	112	33 500	7 000
Krátkodobé závazky	123	133 750	131 872
Krátkodobé závazky k úvěrovým institucím	127	20 878	19 000
Krátkodobé závazky z obchodních vztahů	129	105 474	105 474
Časové rozlišení pasiv	141	258	258

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 12: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]

Položka z výkazu zisků a ztrát	Řádek č.	XY	XY – leasing
Tržby za prodej zboží	002	285	285
Náklady vynaložené na prodané zboží	004	240	240
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	001	448 030	448 030
Výkonová spotřeba (mat., energie, služby)	003	367 988	374 777
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	016	15 731	8 731
Ostatní provozní výnosy	020	5 248	5 248
Ostatní provozní náklady	024	5 899	5 899
Provozní výsledek hospodaření	030	-950	-739
Finanční výsledek hospodaření	048	-1 911	-1 911
Výsledek hospodaření za běžnou činnost před zdaněním	049	-2 861	-2 650

Zdroj: vlastní zpracování

Dalším dopadem mimobilančního financování je také ovlivnění vybraných ukazatelů finanční analýzy – zejména se sníží ukazatel zadluženosti. Ve variantě, kdy je dlouhodobý majetek pořízen na úvěry, vychází ukazatel zadluženosti 49,71 %. V případě, kdy by se podnik rozhodl pořídit daný dlouhodobý majetek formou leasingu, vychází ukazatel celkové zadluženosti 45,09 %. Mimobilanční financování má vliv i na ukazatel celkové likvidity, v případě společnosti XY se celková likvidita při použití leasingu změní pouze minimálně na hodnotu.

5.6.4 Zaměňování technického zhodnocení a opravy

Zákon o daní z příjmů definuje v § 33 technické zhodnocení hmotného majetku jako:

- (1) *Technickým zhodnocením se pro účely tohoto zákona rozumí vždy výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce a modernizace majetku, pokud převýšily u jednotlivého majetku v úhrnu ve zdaňovacím období 1995 částku 10 000 Kč a počínaje zdaňovacím obdobím 1996 částku 20 000 Kč a počínaje zdaňovacím obdobím 1998 částku 40 000 Kč. Technickým zhodnocením jsou i uvedené výdaje nepřesahující stanovené částky, které poplatník na základě svého rozhodnutí neuplatní jako výdaj (náklad) podle § 24 odst. 2 písm. zb).*
- (2) *Rekonstrukcí se pro účely tohoto zákona rozumí zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů.*

(3) Modernizací se pro účely tohoto zákona rozumí rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku. (Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb.)

Je uvažováno, že společnost XY provedla na začátku roku 2018 půdní vestavbu ve svém sídle, které bylo do dlouhodobého majetku zařazeno v roce 2012. Vestavba byla zrealizována dodavatelem a celková fakturovaná částka byla 5 000 tis. Kč bez DPH. Fakturovaná částka byla hrazena výlučně z vlastních zdrojů společnosti – bankovního účtu. Do půdní vestavby bylo umístěno 5 kanceláří a 2 zasedací místnosti, které budou sloužit jako školicí centrum.

Dle Zákona o daních z příjmů se ve výše uvedeném případě bude jednat o technické zhodnocení nemovitosti. V půdních prostorách, které původně sloužily pouze jako skladovací prostory, byla provedena kompletní rekonstrukce, která měla za následek změnu účelu i technických parametrů. Společnost XY by tedy měla účtovat částku vynaloženou na toto technické zhodnocení do hodnoty dlouhodobého nemovitého majetku – konkrétně do položky stavby. V rozvaze by tedy došlo k nárůstu bilanční sumy v brutto hodnotě o 5 mil. Kč a opravné položky ke stavbám by se navýšily o odpisy technického zhodnocení sídla společnosti. Ve výkazu zisků a ztráty se účtování technického zhodnocení projeví zvýšením odpisů dlouhodobého hmotného majetku, čímž se sníží výsledek hospodaření. V tabulce č. 13 se jedná o sloupec varianta B.

Ve variantě A je půdní vestavba, resp. náklady na realizaci půdní vestavby fakturované od dodavatelské firmy účtovány přímo do nákladů, hodnota dlouhodobého hmotného majetku se tedy nezmění. O hodnotu 5 000 tis. Kč se zvýší výkonová spotřeba vykazovaná ve výkazu zisků a ztráty, tím se změní i výsledek hospodaření. Ztráta se zvýší z 3 094 tis. Kč na 7 861 tis. Kč.

Společnost XY by pravděpodobně v roce 2018 neměla důvod účtovat přímo do nákladů, protože neměla důvod si snižovat základ daně. Nicméně v letech, kdy společnost dosahovala lepších ekonomických výsledků (viz kapitola Finanční analýza dané společnosti – vývoj výsledku hospodaření) by si záměnou technického zhodnocení za účtování přímo do nákladů pomohla k nižšímu základu daně, a tím i nižší daňové povinnosti. Možným důvodem účtování do nákladů, a ne jako technické zhodnocení, by byla praktika big bath.

Tabulka 13: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]

Položka z výkazu zisků a ztrát	Řádek výkazu č.	A – účtování do nákladů	B – technické zhodnocení
Tržby za prodej zboží	002	285	285
Náklady vynaložené na prodané zboží	004	240	240
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	001	448 030	448 030
Výkonová spotřeba (mat., energie, služby)	003	372 988	367 988
Osobní náklady	009	70 512	70 512
Daně a poplatky	027	2 119	2 119
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	016	15 731	15 572
Ostatní provozní výnosy	020	5 248	5 248
Ostatní provozní náklady	024	5 899	5 899
Provozní výsledek hospodaření	030	-5 950	-791
Finanční výsledek hospodaření	048	-1 911	-1 911
Výsledek hospodaření za běžnou činnost	049	-7 861	-2 702

Zdroj: vlastní zpracování

Jestliže společnost modernizaci provádí v rámci celého roku nebo po delším časovém úseku, je vhodné zřídit analytický účet pro technické zhodnocení na účtu 518, aby v případě, kdy se modernizace dotkne zákonem stanovené hranice pro technické zhodnocení, se daly jednoduše určit veškeré související náklady.

5.6.5 Vykazování výsledku hospodaření ve sdružení společností

Společnost XY se do některých výběrových řízení přihlašuje ve sdružení s jinými stavebními společnostmi. Důvodem je větší konkurenceschopnost ve výběrových řízeních, kde by tyto společnosti samy těžko uspěly.

Bude uvažováno, že v roce 2018 společnost XY uzavřela smlouvu o sdružení se stavební společností Z, a.s. Sdružení vyhrálo výběrové řízení a podepsalo smlouvu o dílo na výstavbu vodohospodářské stavby, kalkulovaná částka na stavbu je 25 milionů korun bez DPH.

Spotřeba energie a materiálu byla spočítána na 17 milionů korun, osobní náklady 4 miliony a ostatní provozní náklady 1 milion korun. Dle smlouvy o sdružení se společnost XY podílí z 55 %, to znamená, že by měla mít v nákladech i v tržbách poměrnou část.

Ve variantě A jsou položky z výkazu zisku a ztráty beze změn, varianta B znázorňuje situaci, kdy podnik XY nerozdělil fakturované tržby za vodohospodářské dílo podle smlouvy o sdružení a zaúčtoval si celou částku výnosů – 25 milionů korun do svého účetnictví. Provozní výsledek hospodaření by se tím zvýšil na 11,950 milionů korun. Tržby se zvýšily o celých 25 milionů, ale náklady pouze o 55 % celkově vynaložených nákladů.

Varianta C je situace, kdy by společnost správně rozdělila výnosy i náklady dle smlouvy o sdružení. Provozní výsledek hospodaření by v této situaci byl na úrovni 700 tisíc korun. Do tržeb i do nákladů byla zaúčtována pouze poměrná část.

Tabulka 14: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]

Položka z výkazu zisků a ztrát	Řádek č.	Var. A – neupravené XY	Var. B – VH nerozdělen	Var. C – VH rozdělen
Tržby za prodej zboží	002	285	285	285
Náklady vynaložené na prodané zboží	004	240	240	240
Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb	001	448 030	473 030	461 780
Změna stavu zásob vlastní činnosti	007	2 437	2 437	2 437
Výkonová spotřeba (mat., energie, služby)	003	367 988	377 338	377 338
Osobní náklady	009	70 512	72 712	72 712
Daně a poplatky	027	2 119	2 119	2 119
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	016	15 731	15 731	15 731
Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	021+022	6 692	6 692	6 692
Ostatní provozní výnosy	020	5 248	5 248	5 248
Ostatní provozní náklady	024	5 899	6 449	6 449
Provozní výsledek hospodaření	030	-950	11 950	700
Finanční výsledek hospodaření	048	-1 911	-1 911	-1 911
Výsledek hospodaření za běžnou činnost před zdaněním	049	-2 861	10 039	-1 211

Zdroj: vlastní zpracování

Situace, kdy společnost vykáže výsledek hospodaření za celé sdružení, a ne jenom svou poměrovou část dle smlouvy o sdružení je nadhodnocení výnosů. Jedná se o techniku window dressing, která zkrsluje věrný a poctivý obraz účetnictví. Výsledek hospodaření je nadhodnocen o 11 mil. Kč.

Došlo ke zkreslení ukazatele rentability tržeb, který původně vycházel -0,21 %, po uvažované zakázce ve sdružení a rozdělení výnosů i nákladů mezi společnosti vychází rentabilita tržeb 0,15 %. V případě, že společnost XY vykáže celou hodnotu výnosů ve svém účetnictví, zlepšil se ukazatel rentability tržeb na hodnotu 2,49 %.

5.6.6 Vyhodnocení analýzy rizika manipulace výkazů a aplikace metod kreativního účetnictví

Výskyt všech rizik daného odvětví, která mají vliv na účetní výkazy a byla zmíněna na začátku praktické části práce, byl v analýzách účetních výkazů potvrzen. Nedostatek vyhraných veřejných zakázek z důvodu personálních problémů v roce 2016 ovlivnil výši tržeb v roce 2016 i v roce následujícím. Na kolísání tržeb a potažmo i ukazatele rentability tržeb má vliv i nepravdělná fakturace. Personální problémy ve vedení společnosti přinesly i mimořádně vysoké vícenáklady účtované do výkonové spotřeby v roce 2018.

Na analýzu účetních výkazů z hlediska rizika manipulace byly použity dva modely. Prvním je CFEBT model – auditorský test pro detekci rizika manipulace finančních výkazů, který byl odvozen na datech českých účetních jednotek a vychází z hypotézy, že je mezi výsledkem hospodaření a přírůstkem peněžního toku v čase úzký vztah. U společnosti XY vyšly ve výsledcích výkyvy ve vývoji EBT a změny CF hlavně v letech 2015 a 2018, kde by výsledky mohly naznačovat manipulaci účetních výkazů. Došlo k částečnému objasnění rizikových položek ovlivňující tento výsledek, ale mělo by se postupovat ke druhé a třetí fázi modelu CFEBT, aby se riziko manipulace výkazů dalo jednoznačně potvrdit či vyvrátit.

Druhým použitým modelem je Beneish M-skóre, matematický model využívající osm proměnných, pomocí kterých se vypočítá hodnota M-skóre, která se následně porovnává s hodnotou -2,22. Výsledky společnosti XY jsou ve dvou letech větší než stanovená hodnota, může tedy panovat pochybnost o věrném a poctivém zobrazení skutečnosti. Nepředpokládá se však, že účetní výkazy jsou výsledkem velkých zásahů kreativního účetnictví, obzvláště výsledek z roku 2018 je velice blízko hranici - 2,22.

Z výsledků obou detekčních modelů vyšly dva roky, které by měli být dále zkoumány na, aby byla vyvrácena manipulace účetních výkazů. Nutno podotknout, že účetní jednotka má účetní závěrku podrobenou auditu a dostala výrok bez výhrad.

Při aplikaci vybraných metod kreativního účetnictví bylo zkoumáno, jak tyto techniky ovlivní výsledek hospodaření a jestli budou mít vliv na věrný a poctivý obraz účetnictví. První zkoumanou metodou jsou toky v ekonomicky spjaté skupině. Byly vyčísleny toky ve skupině a účetní výkazy společnosti XY byly očištěny od toků ve skupině. Výhodou využívání pronájmu od společnosti ve ESS je bezesporu úprava obchodních podmínek – prodloužení splatnosti faktur. Další výhodou existence této konkrétní struktury je snížení zadluženosti jednotlivých společností. Banky však zpravidla ověřují celkový group risk ESS. Dle zjištěných informací nemají obchodní toky ve skupině vliv na věrný a poctivý obraz účetnictví.

Účetní jednotky své výkazy často zkreslují špatným vykazováním pohledávek a závazků, především neúčtováním o opravných položkách nebo špatným rozlišením pohledávek a závazků dle splatnosti, ovlivňují tak ukazatele likvidity. Rozlišení pohledávek na dlouhodobé a krátkodobé bylo detekováno jako jedna z rizikových oblastí účetnictví v oboru stavitelství. Při analýze pohledávek a závazků bylo zjištěno, že je špatně účtováno o pohledávkách a závazcích ve sdružení, společnost XY pohledávky vykazuje jako pohledávky za spřízněnými osobami ve výši 3,03 mil. korun, resp. krátkodobé závazky ke spřízněným osobám ve výši 0,9 mil. korun. Tyto pohledávky a závazky by správně měly být zaúčtovány v pohledávkách a závazcích z obchodní činnosti. Jiné nesprávnosti dle provedeného zkoumání společnost XY ve vykazování pohledávek a závazků nevyšly najevo. Nedochozí k významnému zkreslování likvidity špatným vykazováním pohledávek, závazků včetně opravných položek, úvěrových závazků nebo pozastávek.

Společnostmi často využívanou metodou kreativního účetnictví je mimobilanční financování. Účetní jednotky se tak snaží o snižování ukazatele zadluženosti. U společnosti XY bylo zkoumáno, jak by účetní výsledky ovlivnilo financování dlouhodobého hmotného majetku leasingem místo úvěrů. Provozní výsledek hospodaření by se v roce 2018 z -950 tis. korun zvýšil na -739 tis. korun a ukazatel celkové zadluženosti by klesl z hodnoty 49,71 % na 45,09 %.

Další zkoumanou technikou bylo zaměňování technického zhodnocení za opravu. V případě, kdy bylo uvažované technické zhodnocení účtováno do nákladů, došlo k narušení věrného a poctivého obrazu účetnictví. Byla nadhodnocena ztráta – využití metody big bath. V tomto konkrétním případě by účtování přímo do nákladů místo

technického zhodnocení došlo k navýšení provozní ztráty na -5 950 tis. Kč, ROA by se snížilo na -2,3 %.

Poslední analyzovanou metodou byla technika window dressing, konkrétně bylo vzhledem k povaze a činnosti účetní jednotky vybráno vykazování výsledku hospodaření ve sdružení. Při úvaze, že společnost XY do svých výnosů zahrne celou částku tržeb, kterou by získalo sdružení za provedení díla, nadhodnotí své výnosy a výsledek hospodaření. V tomto případě by jednoznačně šlo o narušení věrného a poctivého obrazu účetnictví.

5.7 Tři stupně manipulace účetních výkazů

5.7.1 První stupeň kreativního účetnictví

První stupeň kreativního účetnictví zahrnuje použití takových technik kreativního účetnictví, které nepředstavují narušení věrného a poctivého obrazu účetnictví, případně může dojít k narušení, které však není zásadní. Podstatné je, aby takto vedené účetnictví splňovalo kritéria, která jsou dána právními předpisy upravující účetnictví, tj. zákon o účetnictví, vyhlášky Ministerstva financí provádějících zákon o účetnictví a Českých účetních standardů.

V praxi jsou tyto praktiky v podstatě běžné a poměrně hojně využívané. Neodhalení takových praktik nebývá při hodnocení výkazů nijak zásadní. Konkrétně v České republice dochází velice často k praktikám kreativního účetnictví v rámci daňových otázek. Společnosti si chtějí záměrně snižovat zisk, aby se vyhnuly daňové povinnosti, případně daňovou povinnost snížily.

Jak již bylo zmíněno, tyto úpravy bez dalších takových zásahů do účetnictví nejsou schopny ohrozit důvěryhodnost účetnictví ani pro investory či akcionáře. K tomu, aby se tak stalo, by muselo dojít ještě k dalším okolnostem, které by vedly možná už k účetním podvodům.

Příkladů prvního stupně kreativního účetnictví by se dalo vyjmenovat velké množství, ať už v rámci aktiv nebo pasiv. Jednotlivé příklady budou vždy vyjmenovány v rámci určité skupiny výkazů. (Adamec, 2015; Drábková, 2011; Kovanicová, 2005)

Dlouhodobý majetek

V rámci dlouhodobého majetku je v prvním stupni kreativního účetnictví velká škála operací, které mají za účel zkreslit účetní výkazy.

Snížení daňového základu v aktuálním roce lze docílit například zařazením majetku do účetnictví o rok dříve, i když ještě nebyly splněny podmínky pro zařazení do užívání dle zákona. To sníží nejen účetní výsledek hospodaření, ale i daňový. Jedná se však o postup, který by mohl být dle zákona o dani z příjmů považován za krácení daně. „*Dlouhodobým majetkem se stávají pořízené věci uvedené do stavu způsobilého k užívání, kterým se*

rozumí dokončení věci a splnění technických funkcí a povinnosti stanovených zvláštními předpisy pro užívání (způsobilost k provozu). Obdobně se postupuje v případě technického zhodnocení.“ (Zákon o dani z příjmů) Musí se vždy jednat o nevýznamnou hodnotu, záleží tedy na velikosti společnosti, u velkých společností se může jednat o poměrně vysokou hodnotu majetku. Kromě bezvýznamné hodnoty se u takového jednání musí zkoumat i účelové jednání. V případě, že by bylo prokázáno účelové jednání, může se začít jednat o správněprávní, případně dokonce trestněprávní odpovědnosti. Odpovědnost v tomto případě jednoznačně nese vedení dané společnosti. Samozřejmě existuje i opačný postup, a to nezařazení do užívání, čímž se nebudou účtovat odpisy a nesníží se tak výsledek hospodaření za dané období.

Umělé zvyšování hodnoty aktiv lze provést i pomocí vykazování drobného hmotného majetku do dlouhodobého majetku (účetní jednotka se neřídí vnitropodnikovým předpisem). Případně se do pořizovací ceny dlouhodobého majetku zahrnují položky, které tam nepatří, ať už se jedná například o správní režii, náklady na opravy a udržování vykázané po zařazení do užívání.

Další technikou kreativního účetnictví prvního stupně u majetku je neúčtování o opravných položkách k dlouhodobému majetku. Včetně neprodejného majetku, který má účetní jednotka stále v držení. Vykazování technického zhodnocení jako nákladů na opravy a udržování, které jsou považovány za daňově uznatelné náklady, pak společnost krátí svou daňovou povinnost. U technického zhodnocení může jít i o rozdělení činností do dvou účetních období, aby částka v každém z nich nebyla nad limit pro zvyšování hodnoty aktiv o technické zhodnocení, ale aby se účtovalo přímo do nákladů. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Zásoby

Mezi nejčastěji využívané techniky kreativního účetnictví při účtování zásob patří cirkulační transakce – společnost prodává své zboží v prodejní ceně s marží a současně nakupuje od druhé společnosti stejné zboží za stejnou cenu. Další techniky jsou spojeny s oceňováním zásob, ať už při vyskladňování, kdy se společnost vybírá mezi metodou FIFO, váženým průměrem a individuálním oceněním, nebo při tvorbě zásob vlastní činností. U tvorby zásob vlastní činností jde zejména o nedostatečnou aktualizaci kalkulací výrobních nákladům, aktivace nedokončené výroby v nižších, resp. vyšší

nákladech. A samozřejmě sem patří také tvorba opravných položek či nezohlednění trvalého poklesu tržní ceny. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Pohledávky

Stejně jako u majetku se jedná o nevytváření opravných položek u pohledávek, u kterých účetní jednotka odhalila riziko nesplacení, případně společnost vytváří opravné položky paušálně bez ověření vymahatelnosti. Účetní jednotka nesprávně zvolí procento pro vytvoření opravné položky. Společnosti neúčtující o opravných položkách musí ve své výroční zprávě či příloze zdůvodnit, proč vede pohledávky v účetnictví v plné výši i přesto, že jsou po době splatnosti. Vymahatelnost pohledávek je dána několika faktory – bonitou dlužníka, zajištěním pohledávky, obchodními vztahy nebo také závislostí na daném odběrateli. Každou pohledávku musí účetní jednotka oceňovat a posuzovat vymahatelnost individuálně. Účetní jednotka musí zdůvodňovat svoje odhady.

Odpovědnost nese v tomto případě vedení společnosti, a to z titulu nutnosti testování svých pohledávek z hlediska dalších právních předpisů (zákona o daních z příjmů) a nejenom z univerzální odpovědnosti za vedení účetnictví.

Pohledávky mohou být v podstatě chápány jako ekvivalenty peněz – odložená platba, mělo by proto docházet ke správnému vykazování pohledávek dle doby splatnosti – krátkodobé x dlouhodobé pohledávky. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Peněžní prostředky

Techniky kreativního účetnictví se týkají i peněžních prostředků, zejména hotovosti v pokladně. Účetní jednotka opakovaně dorovná záporné zůstatky pokladny na konci měsíce vklady společníků. Záměrné půjčky peněžních prostředků společníků na konci a na počátku účetního období. (Drábková, 2011)

Rezervy

Další rizikovou oblastí jsou rezervy, první používanou technikou je účtování pouze zákonných rezerv. Rezervy, které podnik tvoří, nezohledňují budoucí ceny, ale pouze ty současné. V účetnictví nejsou zachyceny všechny důvody pro tvorbu rezerv – jedná se

například o restrukturalizaci, záruční opravy, soudní spory nebo zaměstnanecké požitky, a to za podmínky zdůvodnění účetní jednotkou. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Náklady a výnosy

Častou metodou v ovlivňování nákladů a výnosů je fakturování služeb neuskutečněných v daném účetním období a jejich zaúčtování do výnosů, čímž podniky nadhodnocují svůj obrat v daném roce.

Odpovědnost za výše uvedené praktiky má vedení společnosti a pracovníci pověřeni vedením účetnictví a řízením ekonomického úseku společnosti. Jelikož by v podstatě neměl být ohrožen věrný a poctivý obraz účetnictví, je vyvozování správněprávní či trestněprávní odpovědnosti zbytečné. U všech výše uvedených operacích musí platit, že jsou dočasného charakteru a nejsou spojeny s úmyslem poškodit jinou osobu, dosahovat neoprávněného prospěchu a jsou oproti ostatním položkám nevýznamné. Bude-li něco z těchto podmínek porušeno, může být jednání překlasifikováno jako manipulace druhého či třetího stupně. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

5.7.2 Druhý stupeň kreativního účetnictví

Druhý stupeň kreativního účetnictví je závažnější, ale zároveň ještě nedosáhl takového charakteru, aby nabyl trestněprávní odpovědnosti. Jedná se o techniky kreativního účetnictví, které významně narušují věrný a poctivý obraz účetnictví, tak jak ho chápeme dle české legislativy, zejména Zákona o účetnictví. Rozhodujícím faktorem pro kategorizace technik kreativního účetnictví je významnost a také úmysl. Pokud je prokázán úmysl, je možné takové jednání postihnout i dle trestního práva. Na druhé straně, pokud úmysl prokázán není, přistupuje se ke správnému trestání.

Stejně jako u prvního stupně budou uvedeny příklady technik druhého stupně. V České republice existují dva základní právní předpisy, které obsahují možnosti, jak potrestat účetní jednotku za praktiky kreativního účetnictví. Ustanovení § 37 zákona o účetnictví věnující se přestupkům uvádí výši pokut, které může finanční úřad uložit účetní jednotce při prokázání uvedených přestupků. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Dlouhodobý majetek

U dlouhodobého majetku se kromě posunutí okamžiku zařazení a začátku odepisování zmíněného u prvního stupně můžeme setkat i se situací, že doba odepisování neodpovídá skutečné amortizaci daného aktiva. Pokud není dobře stanovena doba užívání majetku – neboli doba odepisování – dochází k ovlivňování (snížení či zvýšení) hospodářského výsledku a také k ovlivňování netto hodnoty aktiv v rozvaze. Jelikož jsou daňové odpisy důležité pro výpočet daňové povinnosti účetní jednotky, věnuje se odepisování dlouhodobého majetku Zákon o daních z příjmů, který je v otázce délky odepisování majetku striktní. U účetních odpisů je situace složitější, existuje mnoho možností, které účetní jednotka může využít. Ať už u stanovení základny pro odpisy nebo u výběru metody odepisování. Účetní jednotka si může zvolit jakoukoliv metodu, kterou si dokáže obhájit a která sleduje skutečné opotřebení aktiv. Dobře stanovená metoda by měla odpovídat skutečnosti i z hlediska intenzity opotřebení – rovnoměrně nebo například větší opotřebení ihned po zařazení majetku do užívání. Nejjednodušším způsobem na snížení nákladů je přestat účtovat o odpisech. Tento způsob je v časové řadě poměrně jednoduše zjištělný, nebude se totiž měnit sloupeček korekce u dlouhodobého majetku a hodnota netto se změní pouze v případě pořízení nového dlouhodobého majetku.

Účetní jednotka zařazuje do dlouhodobého majetku položky, které tam správně nepatří a naopak. Nezahrnutí všech položek do pořizovací ceny tak, aby hodnota majetku nesplňovala hranici pro zařazení do dlouhodobého majetku. Majetek tak bude účtován jako oběžný, obzvláště v případě pořizování majetku vlastní činností, kdy se nabízí nezahrnovat do pořizovací ceny nepřímé náklady. Tím, že bude majetek zaúčtovaný v oběžném majetku, bude mimo jiné ovlivňovat i ukazatele likvidity. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Finanční aktiva

U skupiny společností, která by podle Zákona o účetnictví měla sestavit konsolidovanou účetní závěrku a nevytvoří ji, nevyhotoví konsolidovanou výroční zprávu nebo sestavená konsolidovaná účetní závěrka neobsahuje všechny povinné součásti, případně závěrka není ověřena auditorem, je možný postih od finančního úřadu až 3 % hodnoty konsolidovaných aktiv celkem. Stejně tak, pokud je účetní závěrka dceřiné společnosti zahrnuté do konsolidace nevěrná. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Pohledávky

Manipulace pohledávek druhého stupně se od prvního stupně liší hlavně významností a okolnostmi, které jsou s nimi spjaty. Trest za prohřešky týkající se pohledávek by záležel na výši dané pohledávky vůči ostatním pohledávkám a ostatnímu majetku.

Možný postih od finančního úřadu u pohledávek, pokud se jedná o významnou okolnost, která narušuje věrný a poctivý obraz, je až 3 % hodnoty aktiv. Jedná se například o nevykazování pohledávek v rozvaze dle pravděpodobnosti inkasa a lhůty splatnosti, nevytvoření opravné položky, případně vytváření pouze daňové opravné položky, vytváření opravných položek paušálně bez ověření vymahatelnosti nebo vykazování promlčených pohledávek bez opravných položek nebo z reálu neodpovídajícími opravnými položkami. Účetní jednotka vykazující neexistující pohledávky může čelit sankci do výše 3 % hodnoty aktiv, stejně tak pokud účetní jednotka některé pohledávky nevykáže. Společnosti vykazující ve své evidenci pohledávky v cizí měně musí přepočítat ke dni účetní závěrky, resp. vykázat kurzové ztráty nebo kurzové zisky. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Zásoby

Účetní jednotky při inventarizaci zaměňují druhy zásob různých barev, rozměrů apod. jako kompenzaci při manku na určitém zboží. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Peněžní prostředky

Pokud se účetní stav liší od skutečného stavu – společnost stav své poklady podhodnocuje, případně nadhodnocuje, případně je stav poklady k rozvahovému dni záporný, může finanční úřad uložit postih až do výše 3 % hodnoty aktiv. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Rezervy

U druhého stupně kreativního účetnictví týkajícího se rezerv lze hovořit o úmyslném zneužívání zákonů a dalších předpisů či jejich obcházení. Rezervy jsou velmi specifickou položkou účetních výkazů. Jejich tvorba je velmi závislá na tvůrci účetnictví a daném podniku.

Daňové rezervy jsou vymezeny na oblasti, ve kterých je možné je užít jako daňově uznatelný náklad a dále jsou stanoveny podmínky pro jejich užití. Nesplnění těchto podmínek vede k odpovědnosti nejen podle zákona o účetnictví, ale i podle zákona o dani z příjmu.

Častým problémem je tvorba pouze daňově účinné rezervy. Podnik tímto způsobem může narušovat věrný a poctivý obraz účetnictví. Jestliže je rezerva tvořena pouze pro daňové účely, účetní jednotka neúčtuje o tvorbě rezervy a může dostat od FÚ sankci.

Rezerva tvořená z důvodu účasti účetní jednotky v soudním sporu se musí odhadnout podle pravděpodobnosti výhry sporu. Za situace, kdy účetní jednotka tvoří, případně netvoří rezervu z důvodu odhadu ekonomů a nezodpovídní toto rozhodnutí, může jí být uložena. Záměna technického zhodnocení za generální opravu a vytvoření rezervy by bylo také sankcionováno.

Za manipulaci výkazů druhého stupně je možné ukládat sankce. Prvním subjektem, který má odpovědnost za druhý stupeň kreativního účetnictví, je samotná účetní jednotka. Druhým subjektem je ten, kdo má odpovědnost za vedení účetnictví. Dle sankcí v Zákoně o účetnictví je však jasné, že za nevedení účetnictví tak, aby podávalo věrný a poctivý obraz, bude potrestána samotná účetní jednotka. Dle některých autorů např. M. Děrgela (2009) není hlavní míra odpovědnosti na účetních, ale na osobách, které jsou ze zákona povinny vedení účetnictví, včetně zajištění účetní závěrky a auditu, zajistit. V případě, že je účetní jednotkou fyzická osoba, odpovědnost leží na ní. Pokud se jedná o právnickou osobu, odpovědnost spadá na statutární orgány, případně členy statutárních orgánů, kteří tuto povinnost mají svěřenou.

5.7.3 Třetí stupeň kreativního účetnictví

Třetí, tedy nejzávažnější stupeň kreativního účetnictví, může být také označen jako podvodné účetnictví. Autoři účetnictví u třetího stupně kreativního účetnictví už nevyužívají slabosti v legislativě, ale porušují dané právní předpisy, které vedení účetnictví upravují.

Tato manipulace účetních výkazů je postižitelná v rámci sankcí z Trestního zákoníku (Zákon č. 40/2009 Sb.). Prokázání úmyslu aktivního jednání, opomenutím významných

informací nebo předstíráním neexistujících skutečností (například účtování nákladů, které reálně neexistují) není v žádném případě jednoduché a není ani příliš pravděpodobné.

Příklady třetího stupně – jedná se i o případy, které byly uvedeny u 2. stupně a kde by byl prokázán úmysl a významnost v rámci účetnictví daného podniku (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Dlouhodobý majetek

U dlouhodobého majetku se jedná o vykazování účetní hodnoty majetku, který fyzicky není ve společnosti – fiktivní kupní smlouvy/faktury na nákup majetku, případně je takový majetek využíván pouze některou fyzickou osobou z vedení společnosti výhradně pro soukromé účely. Patřily by sem i kupní smlouvy vystaveny na výrazně vyšší částku, než je reálné a než ve skutečnosti společnost za majetek zaplatila. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Zásoby

U účtování zásob se jedná o podobné techniky jako u dlouhodobého majetku – fiktivní kupní smlouvy na nákup zásob, případně kupní smlouvy/faktury na uměle vystaveny na vyšší částky, než je skutečně uhrazená částka. Vykazování hodnoty zásob, které nejsou na skladě nebo naopak neúčtování o mankách a škodách na zásobách. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Peněžní prostředky

U peněžních prostředků se jedná zejména o vyšší vykázaný účetní stav, než je fyzicky v pokladně, na bankovních účtech, případně i na účtu peníze na cestě nebo také falešné vydávání pokladních dokladů. Případně inkaso peněžních prostředků některým ze zaměstnanců společnosti bez toho, aby to následně dal do pokladny.

Falešně vystavené doklady ovlivňují i výši pohledávek, jedná se o falešně vystavené faktury, dobropisy, systémové stornování faktur, které ale existují. K tomu se vztahuje i účtování o neexistujících nákladech a výnosech, které jsou na podkladě zfalšovaných dokladů účtovány. (Drábková, 2011; Adamec, 2015)

Jako shrnutí výše zmíněných případů jsou zde uvedeny výše pokut, které účetním jednotkám hrozí dle Zákona o účetnictví:

Pokuty za nedodržení zákona o účetnictví ukládá finanční úřad dle § 37 Zákona o účetnictví. Podle toho, jak je porušení zákona závažné, jsou pokuty odstupňovány do následujících tří skupin:

1. skupina pokut do výše 6 % z hodnoty aktiv celkem - jedná se o pokuty za ty nejzávažnější přestupky, kterých se účetní jednotka může dopustit. Jde například o případ, kdy:
  - účetní jednotka nevede účetnictví v rozsahu stanoveným zákonem, právnické osoby se sídlem v ČR jsou povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do zániku a zahraniční právnické osoby jsou povinny vést účetnictví od dne zahájení činnosti až do dne ukončení činnosti na území České republiky,
  - společnost nesestavuje účetní závěrku k rozvahovému dni – poslední den účetního období neboli den, kdy se uzavírají účetní knihy,
  - nesestavuje účetní závěrku dle IFRS, i když tuto povinnost má – obchodní společnosti, které jsou emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu, použije pro účtování a sestavená účetní závěrky mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropské unie.

2. skupina pokut do výše 3 % hodnoty aktiv celkem – jedná se o mírnější přestupky, ale stále poměrně závažné:
  - účetní jednotka sestaví neúplnou účetní závěrku, účetní závěrka neobsahuje všechny povinné části: rozvaha, výkaz zisku a ztráty, příloha a u některých společností i přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu,
  - účetní závěrka je sestavena nesrozumitelným způsobem a nepodává věrný a poctivý obraz o účetnictví a finanční situaci společnosti,
  - nezveřejnění účetní závěrky nebo výroční zprávy,
  - účetní jednotka nemá výroční zprávu ověřenou auditorem, i přestože této povinnosti podléhá,

- porušování povinností související s úschovou účetních záznamů – účetní závěrka a výroční zpráva se uchovává po dobu 10 let, účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy a účetní záznamy dokládající vedení účetnictví po dobu 5 let,
- konsolidující účetní jednotky nespĺňují podmínky dané zákonem, a to především nesestavení konsolidované účetní závěrky, nevyhotovení konsolidované výroční zprávy, konsolidovaná účetní závěrka není ověřená auditorem, konsolidovaná účetní závěrka není zveřejněná, případně není sestavena podle mezinárodních účetních standardů,
- účetní jednotka vede nesprávné účetnictví – jedná se o porušení povinností stanovených v zákoně o účetnictví, které nejsou vyjmenované v první skupině pokut. Jde tedy například o situaci, kdy účetní jednotka vykázala nesprávnosti při provádění a zaznamenávání inventurních stavů, nevede účetnictví v souladu se stanovenými účetními metodami, nedodržíje principy a zásady, neúčtuje průběžně, nemá sestavený či aktualizovaný účtový rozvrh nebo nedodržíje směrnou účtovou osnovu.

3. skupina pokut – pokuta ve výši 5 000 Kč (Haas Kubátová, 2019; Koudelka, 2016)

6 Závěr

Diplomová práce je zaměřena na kreativní techniky v účetnictví a jejich dopady na věrný a poctivý obraz. Cílem práce byla prezentace nejčastěji využívaných technik v účetnictví a prostřednictvím aplikace vybraných technik kreativního účetnictví vyhodnotit jejich vliv na účetní výkazy a věrný a poctivý obraz účetnictví.

Účetní výkazy bývají mnohdy jediným informačním zdrojem o podniku, ke kterému mají přístup veškeré zájmové skupiny. Znamená to, že pokud nebudou účetní výkazy sestaveny dle principu věrného a poctivého obrazu (true and fair view) mohou uvést budoucí obchodní partnery, investory, zákazníky či banky v omyl. I z tohoto důvodu by každý uživatel účetní závěrky měl před svým rozhodnutím brát v potaz existující riziko vyplývající z manipulace účetních výkazů. K odhalení těchto rizik existuje celá řada nástrojů. Avšak ani po analýze pomocí bonitních, bankrotních či detekčních modelů se nelze plně spolehnout na jejich výsledek. Většina modelů se dá poměrně jednoduše vypočítat s pomocí zveřejňovaných účetních výkazů. Jakákoliv z těchto analýz poskytuje pouze předběžné tvrzení, které je potřeba ověřit podrobnějším zkoumáním rizikových položek a případně použitím dalších modelů. V tomto okamžiku je potřeba větší znalost účetní jednotky a přístup k detailnějším informacím. Účetní jednotka by měla být schopná vysvětlit vývoj položek, které negativně ovlivnily výsledek modelu, pokud tohoto vysvětlení není společnost schopná, riziko manipulace účetních výkazů se zvyšuje.

Téma kreativního účetnictví a rizik účetních podvodů je v dnešní době velice populární a dostává se postupně více do podvědomí široké veřejnosti. Názory autorů, kteří se tomuto tématu věnují, se mnohdy podstatně odlišují. Vnímají kreativní účetnictví jako součást běžné účetní praxe, možná dokonce někdy i nutnost pro vykazování dle zásady věrného a poctivého obrazu účetnictví. Druhá skupina názorů v technikách kreativního účetnictví vidí nevhodné praktiky, které srovnávají s podvodem. Dle mého názoru je mezi technikami kreativního účetnictví a podvodu mnohdy tenká hranice a odhalení tohoto konání bývá často velmi obtížné.

I. Summary

Subject of this diploma thesis is „Creative accounting techniques and their impacts on true and fair view“. The aim is to present the mostly used creative accounting techniques (listed in the theoretical part) and evaluation of their repercussions on financial statements and true view of accounting.

Concepts of creative accounting are defined in the theoretical part same as reasoning and circumstances which lead to utilization of creative accounting. These are followed by advantages and disadvantages of such deeds.

Following factual part is devoted to an analysis of a specific company and its economic results in the last 5 years. Together with analysis of the company also risks of the concerned industry are examined. Beneish and CFEBT models are used to actually check the true and fair view on the company's financial statements. To really demonstrate the impacts of the creative accounting techniques listed in the theoretical part these were used and implemented on year 2018 financial statements of the XY company. Results of the analysis are compared with the actual numbers and figures while also considering their impact on true and fair view of the company's financial statements.

Keywords

creative accounting, true and fair view, financial statements manipulation, CFEBT model, Beneish model, creative accounting techniques

II. Seznam použitých zdrojů

- Adamec, F. (2015). *Kreativní účetnictví* [Diplomová práce]. Masarykova Univerzita.
- Amat, O., & Gowthorpe, C. (1998). *Creative Accounting: Nature, Incidence and Ethical Issues, 2004*. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=563364
- Butt, S., & Shah, S. Z. A. (2011). *Creative Accounting: A tool to help companies in a crisis or a practice to land them into crises*. International Conference On Business And Economics Research, 2011.
- Děrgel, M. *Chyby při vedení účetnictví aneb odpovědnost účetních*, 2009(6). <http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d35476v45163-chyby-pri-vedeni-ucetnictvi-aneb-odpovednost-ucetnich/>
- Drábková, Z. (2011). *Kreativní účetnictví a účetní podvody jako porušování věrného a poctivého obrazu účetnictví* [Dizertační práce]. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.
- Drábková, Z. (2017). *Kreativní účetnictví a účetní podvody: řízení rizika účetních chyb a podvodů*. Praha: Wolters Kluwer.
- Griffiths, I. (1987). *Creative Accounting: How to Make Your Profits What You Want Them to Be*. Book Club Associates.
- Haas Kubátová, A. (). *Odpovědnost účetních jednotek za vedení účetnictví*. <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/odpovednost-ucetnich-jednotek-za-vedeni-ucetnictvi/>
- Hořejší, B. (2010). *Mikroekonomie* (5., aktualiz. vyd). Management Press.
- Jones, M. (2010). *Creative accounting, fraud and international accounting scandals*. John Wiley.
- Klusoň, V. (2009). *Moderní korporace v soudobém kapitalismu*. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky.

Kohoutek, M., & Quershi, S. *Počítačová kriminalita pod lupou: Celosvětový průzkum hospodářské kriminality - Česká republika*, 2011.
https://www.pwc.com/cz/en/hospodarska-kriminalita/assets/crime_survey_cr_czech_ele.pdf

Koudelka, M. *Sankce (nejen) za nesprávné vedení účetnictví*, 2016.
<https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ucetnictvi/sankce-nejen-za-nespravne-vedeni-ucetnictvi/>

Kouřilová, J., Drábková, Z., & Vlčková, M. (2016). *Metody: AHP, CFEBT, DMFCA jako možná identifikace chyb a podvodů v účetnictví*. Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Kovanicová, D. (2005). *Finanční účetnictví: světový koncept IFRS/IAS* (5., aktualiz. vyd). Praha: BOVA POLYGON.

Krupová, L. (2001). *Kreativní účetnictví: zneužívání účetnictví – možnosti a meze*. Komora auditorů České republiky.

Remenaric, B., Kenfelja, I., & Mijoč, I. (2018). *Creative accounting - Motives, techniques and possibilities of prevention*. *Ekonomski Vjesnik/Econviews*, 2018(1), 193 -199.

Sládková, E. (2009). *Finanční účetnictví a výkaznictví*. Praha: ASPI.

Štěpánková, V. (2017). *Finanční dopady rizik ve stavebnictví a jejich řízení* [Dizertační práce]. VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ.

Wayman, R. (2019). *8 Ways Companies Cook the Books*, (2019).
<https://www.investopedia.com/articles/analyst/071502.asp#ixzz4WXAp7q-2V>

Zákon č. 40/2009 Sb.: Zákon trestní zákoník.

Zákon č. 563/1991 Sb.: Zákon o účetnictví.

Zákon č. 586/1992 Sb.: Zákon České národní rady o daních z příjmů.

III. Seznam obrázků, tabulek a grafů

Seznam obrázků

Obrázek 1: Možnosti volby pružnosti účetního rámce	14
Obrázek 2: Informační asymetrie mezi vlastníky a řízením společnosti	17
Obrázek 3: Členění vnitřních podvodných jednání	26
Obrázek 4: Trojúhelník podvodu	27
Obrázek 5: Schéma vztahů ve skupině	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj rentability tržeb v letech 2013 až 2018 [%].....	44
Tabulka 2: Vývoj rentability aktiv v letech 2013 až 2018 [%].....	44
Tabulka 3: Vývoj rentability vlastního kapitálu v letech 2013 až 2018 [%]	45
Tabulka 4: Vývoj ukazatele celkové zadluženosti v letech 2013 až 2018 [%].....	45
Tabulka 5: Vývoj výsledku hospodaření před zdaněním a změny cash flow v letech 2013–2018 [tis. Kč]	46
Tabulka 6: Beneishovo M-skóre.....	48
Tabulka 7: Výkaz zisků a ztrát za rok 2018 [tis. Kč]	53
Tabulka 8: Rozvaha za rok 2018 [tis. Kč]	54
Tabulka 9: Časová struktura krátkodobých pohledávek z obchodních vztahů [tis. Kč].	56
Tabulka 10: Časová struktura krátkodobých závazků z obchodních vztahů [tis. Kč]....	57
Tabulka 11: Rozvaha v roce 2018 [tis. Kč]	58
Tabulka 12: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]	59
Tabulka 13: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]	61
Tabulka 14: Výkaz zisků a ztrát [tis. Kč]	62

Seznam grafů

Graf 1: Income smoothing	35
Graf 2: Big bath	35
Graf 3: Výsledek hospodaření společnosti XY za roky 2014–2018 [tis. Kč].....	43
Graf 4: Provozní výsledek hospodaření společnosti XY za roky 2014-2018 [tis. Kč]...	43
Graf 5: Finanční výsledek hospodaření [tis. Kč]	44
Graf 6: Vývoj EBT a změny CF v letech 2013–2018.....	47
Graf 7: Beneishovo M-skóre.....	50